

נחמני ראובן

בן אשר וסולטנה (מלכה). נולד ביום ז' בשבט תר"ץ (5.2.1930) בצפרו, מרוקו. עלה ארצה בשנת 1935 ולמד בבתי-הספר "כל ישראל חברים" ורטיסבון בירושלים. עבד שנה וחצי בצנזורה הבריטית. אחר-כך למד את מלאכת הספרות ועסק בה. הדריך ילדים ב"גן השעשועים". חבר ה"הגנה". משאת-נפשו: עליית יהודי מרוקו בכלל קיבוץ הגלויות.

התגייס עם צו הגיוס הראשון. נשלח לשלושה חדשים לים-המלח, ואחר-כך — לכפר-עציון. נפל עם נפילת גוש עציון ב-13.5.1948. הועבר להר-הרצל בירושלים ב-17.11.1949. אחיו, מימון, נפל במחנה "שולר", ירושלים.

לזכר הבנים

מהאם

**מלכה סולטנה
נחמני**

תשמ"ו-1986

לזכר בנים שנפלו

נחמני מימון

מתוך ספר יזכור - של מלחמת השחרור

נחמני מימון

בן אשר ומלכה (סולטנה) נולד ביום ל' בשבט תרע"ז 2.1927. בעיר ספרו שבמרוקו, עלה ארצה באוגוסט 1935.

למד בבית הספר כל ישראל חברים (אליאנס) בירושלים. עבד כמכונאי דפוס מומחה בבית הדפוס „מוריה" ותמך במשפחה.

חבר הנוער העובד, עשה זמן קצר בהכשרה בקיבוץ „רביבים". מגיל 15 היה חבר ההגנה. בתחילת מלחמת השחרור היה בן 18, התגייס לצה"ל ומילא תפקיד של רמ"ם השתתף בפעולות קרב רבות בסביבות ירושלים, ליווה את המשוריינים העולים להר הצופים עם האספקה והתחמושת המוכרחת להדסה ולאוניברסיטה הנצורות. פעם הותקף המשוריין בו נסע עם ארבע חברים מלווים אחרים. הם השיבו אש. חברים נפלו על ידו ובנס הוא נשאר בחיים יחידי, אך עמד ולחם בגבורה עד אשר הגיעה תגבורת והוציאה את המשוריין על כל האספקה והנשק שבו. הוא שכב בבית החולים שבע ימים. היה פצוע קל ולאחר מכן חזר לתפקידו. שירת בגדוד מוריה, נפגע ונפל בהתפוצצות פגז ליד המרגמה. במחנה שנלר ליד ירושלים. הוא ושלושה חברים ביום 2.6.1948, ביום כ"ח באלול תש"י 10.9.1950 הועבר למנוחת עולמים להר הרצל בירושלים. בן 22 היה בנפלו.

אין גיחומים לאבידותיה היקרות במיוחד שהשאירו אותה בודדת ללא תומך ומגן. נעלה זכרם תמיד, כי נפלו למען תקומת מדינת ישראל הנבנית והמקבצת גלויותיה. בצוואתם צונו לנו החיים עד העולם. ומי יתן ונזכה להנך עצמנו ובני משפחתנו בני הדור הזה למען ציונות וחינוך אהבת ישראל ומדינת ישראל חזקה יותר וטובה יותר. מדינה הממזגת גלויותיה הכונה הריסותיה יחד עם כלל עדות ישראל לתרבויותיהם.

קשה להתרכז ולהעלות זכרונות, לשרטוט קווים לדמותם של ראובן ומימון ז"ל. למן ימי נעוריהם ודרך חייהם וחינוכם בירושלים. קשה להפריד בין אישיותם המשותפת ותיאור חייהם נאהבים ונעימים, ובמלוא הפשטות ללא כחל וסרק נטבע החותם בפסוק „בהייהם ובמותם לא נפרדו".

"בח"הג ובטותג לא נפרדו" - מימון וארצינון ז"ל

אישיותך מזהירה וכובשת לב כל הבא במגע אתך.

אמא מלכה יקרה - אשר אבדה ושכול שכלה בהקריבה שני בניה על מזבח המולדת על שחרורה ותקומתה של מדינת ישראל, למי להשוותך ובמה אעריךך אין מלים וסגנון אשר יבטאו גודל אצילותך.

אבא ואמא לבנים כאלה הם נכס צאן ברזל למדינת ישראל ואין מלים לניחומיך.

הם שאבו אצילות ונאמנות כירושה העוברת כחוט השני מבית אבא-סבא, היא היא אשר כיוונה אותם וזקפה את קומתם ונתנה להם את הדחף הלאומי והציוני לדרך חיים מגשימה ומגינה.

תפארת הדור הזה היא לבנים שכאלה לאורם נחנך הדורות הבאים, ודמותך תאיר לנו כעמוד אש להמשך קיומנו כעם ולדורות הבאים. המורשת הגדולה והנאמנה היא צוואתך - להמשיך בדרכם.

אשרי העם שבנים כאלה לישראל ננצור זכרם בקרבנו.

אמן

רפי אבוטבול

בתום לב של מי התמונות על הקיר? תשובתה נשאה אותי לעולם אחר של מציאות מרה ואכזרית, היא ספרה לי שאלה הם הבנים שלה אשר אינם עוד. שני בניה היחידים אשר נפלו בקרב הגבורה על ירושלים בגוש עציון. היא ספרה לי שהיתה גרה בירושלים העתיקה עם הדוד אשר והילדים, עד למלחמה אשר אכלה את בניה, ועקרה את שמחתה. היא דיברה בטבעיות גמורה ללא כל טינה בלב. הדמעות החלו זורמים על לחיי כשהיא מנחמת אותי ובתנועתה זו הכאב גדול מנשוא, וכאילו הרגשתי את עומק היגון שלה החבוי לפני ולפנים. השנה היתה שנת 1949 וכנראה הכאב היה טרי והמועקה גדולה. מיד לאחר מכן לקחה אותי לחנות של הדוד אשר בשוק מחנה יהודה כדי לפגוש אותו, עיני עוד לחות מהפגישה המרגשת וחזרנו יחד לבית לארוחת ערב מהולה בעצב ושמחה גם יחד.

הצצתי הרבה בצילומים של מימון וראובן ז"ל, נעורים אשר נתקפחו בעלומיהם, הרגשתי צביות חזקות בלבי כל אימת שהייתי מסתכל על התמונות שלהם, וכאילו להימנע מלעורר כאבים חבויים נמנעתי יותר מאוחר להזכיר לה את הכאב הגדול מנשוא..

מאז שעברתי לגור בירושלים אחרי הצבא, ביתה היה בימי שבת ומועד, כל יום ביקרתי את הדודה ולעזור לה בקניות ולהיות לה לתועלת בבדידותה. סמכתי על שולחנם כאילו היו הורי, הדוד אשר וההומור שלו, אשר לא הבנתי אז, אמנם שבר את קרח המתיחות, הקל עלי את קשיי הקליטה, אך תמיד באותה שמחת חיים הרגילה כאילו כלום לא קרה. המסירות של הדודה הרשימה אותי מאוד, ולמדתי ממנה סבלנות אין קץ בייחס לחיים בכלל, שלמרות האסון שניתן עליה ועל הדוד אשר, ידעו להיות בצניעות ושמחת חיים ראוייה לציון. ידעתי שהם חסרים את בניהם, יקירי ירושלים אשר נתנו את חייהם הצעירים לתקומת העם המתחדש במולדתו, החלל היה תמיד קיים בחוסר נוכחותם של הבנים האהובים. אך החלל הרוחני היה תמיד מלא הוד והדר נצחי אשר הרגשתי תמיד מבחינת, „נראה ואינו נראה“. התחושה העזה הזו של „נוכחות רוחנית“ הגבירה את אמונתי של קיום החיים שלאחר המוות, רוח הבנים תמיד מרחפת על פני כל מחשבה ומעשה בבית הדודה בירושלים. ואולי זאת היא נחמתם. המודעות של החיים והמוות חד הם בבריאה, וקורבן הבנים על מזבח העם וקיומו עודדה איכשהו את החיים המבודדים. לכן מסירותה וכיוון אפיקי המרץ שלה לכל בר מצווה ונישואין, ידה בכל, באירגון ובישול, ועיסוק הגורם שמחה שבלב לכולם כדי למלא את החסר. וכמו שאמרו לי הבנים מימון וראובן ז"ל מבעד למחיצת המוות „במותנו ובהקרבנותנו, חיי העם הנצחי השב למולדתו ימשיך את הקיום הרוחני תרבותי שלו למרות שכולם עומדים עלינו לכלותנו. כי החיים הם המוות, והמוות הם החיים.“

תמיד בטלטולי ובנסיעותי יש קשר בל יינתק ביני ובין הדודה מלכה מירושלים, קשר של מכתבים עם חדשות משמחות ומעציבות כאחד, תמיד אני זוכר בגעגועים רבים את האהבה האינסופית אשר הדודה העניקה לי בנעורי בירושלים.

אף פעם לא ראיתי את הדודה מראה את סבלה ברבים, תמיד הסתירה את הכל בפנימיותה. היא פשוט חיה את החיים בבדידות וברצון מלא קיבלה היא את הדין, וללא ריטון חלילה, איפוא היא מסתירה את הכאב שלה? איפוא היא מטמינה אותו לאלהים פתרונים. לא ראיתי אף פעם התרגשות מוגברת או מופרזת.

התנהגותה המאופקת בכל מצב ראוייה להערצה גדולה, יודע אני שבתוכה טמון רעיון חיים אדירים, שהיא מכוונת כל מרצה ועבודתה לעזור לאחרים, הן במשפחה והן מחוצה לה, ועוזרת יותר מיכולתה מכל הבחינות. רב הוא הכבוד אשר אני רוחש לה והוא חי בליבי תמיד, רק שפת הלב הער והמאוזן תדע לתאר אותו. וקשר זה חי בליבי ויהיה איתי לעולמים.

11751

15/30

לחשומת לב מקבל מכתב זה

אם האיש שאליו מיועד מכתב זה עבר לדירה אחרת או עזב את העיר, חובה על שכניו או קרוביו להודיע על כך לתחנת הגיוס האזורית הנזכרת בגוף המכתב.

הסוכנות היהודית
לארץ ישראל
מרכז המפקד לשרות העם
ירושלים, רח' בן-יהודה 7 — טלפון 2749

לכבוד

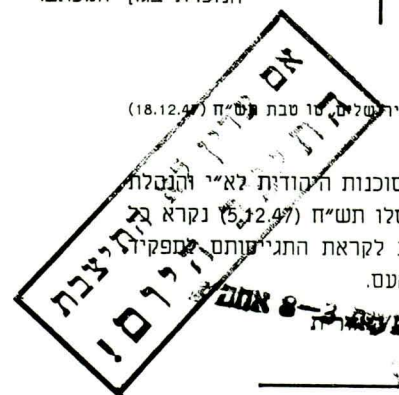
שם המשפחה

שם הפרט

הכתבת

השכונה, הרובע, תחלה, החצר, בית

ירושלים

צו התיצבות

בתוקף צו הגיוס שהוכרז על-ידי הנהלת הסוכנות היהודית לא"י הונסלח הועד הלאומי לכנסת ישראל בא"י ביום כ"ב כסלו תש"ח (5.12.47) נקרא גבר ואשה בישוב בין הגילים 17—25 להתיצב לקראת התגייסותם לתפקידים אשר יוטל עליהם על-ידי מרכז המפקד לשרות העם.

בהתאם לצו זה עליך להתיצב בתחנת הגיוס המוכיחה את תאריך הלידה.

בין הימים י"ט—כ"ז טבת תש"ח (1.1.48—9.1.48) בין השעות 4—8 אחר הצהריים.

הבא אתך את תעודת הלידה או תעודה אחרת המוכיחה את תאריך הלידה.

ההתיצבות — חובה!

יהודי שהצו חל עליו, חייב להענות לצו ללא כל דחוי!

שמור על צו התיצבות זה והבא אותו אתך לתחנת הגיוס האזורית.

זכור כי כך תלויים בטחון היישוב והגשמת המדינה העברית!

(—) מ. איזנשטאט (—) י. טשרנבין (—) אהרן חיים כהן

י"ר סגן י"ר מזכיר כבוד

מרכז המפקד לשרות העם בירושלים

המפקד לשרות העם, ירושלים.

טפס 1—1/48—12.000.

הגיגים לזכרם...

מאת שמואל בן אור אביטל (אבוטבול) הי"ד
בולדר. קולורדו. ארה"ב.

מבוא.

כאשר נתבקשתי ע"י הדודה מלכה נחמני לכתוב מילים מספר לזכרם של הבנים היקרים ז"ל, גל אדיר של מחשבות על ילדותי התעורר בי, ורציתי לתת תמונה ולו רק חלקית של המשפחה הענפה שלנו אשר הולידה מתוכה חומר אנושי ברוך מורשה, ובאווירה המיוחדת בה גדלתי שהיתה אחידה לכל המשפחה, אותה משפחה אשר הורישה את תרבות אהבת האל והאדם והבריאה עד היום הזה. ברוח זו אני מקדיש מילים אלה בחרדה והוקרה לזכרם...

בילדותי במרוקו גדלתי במשפחה רבת תרבות ועתירת רוח המורשה הספרדית הדתית והאנושית כאחד. משפחתנו גרה ברחוב אלבסנתא 285 (ירושלים הקטנה). רחוב בעל צורה מתפתלת כנחש וצר, הסבא יקיר המשפחה רבי אליהו יעקב אביטבול ז"ל גר בקומת הקרקע כולה, ומשפחתנו בת השבעה נפשות גרה בחדר אורך מידות בקומה הראשונה. בחדר זה זרמו החיים לאיטם, בעבודה שכלב היומית, בלימוד תורה, בשבת ובמועדים, בחלום הגדול של הגאולה וצפיה תמידית לבוא המשיח, ויחד עם זה דאגות היום-יום של הקיום מבחינה מעשית ורוחנית מקשה אחת באווירה זו גדלתי בחומם של חיים רוחניים ועשירים, ובבית הספר תלמוד תורה, "אם הבנים" בו למדתי כצמח בעל קרקע מוצקה ופורייה.

הסבא היקר, רב הפעלים בקהילה, היה הרוח החיה בקן המשפחה ממנו ינקתי תשעים ותשעה קבין של חכמת חיים, וסיפוריו המופלאים על השכינה והעולמות העליונים. הרוויח את לחמו ביגיע כפיו, בעוד הוא כותש את ענבי היין ברגליו ובין כתישה לכתישה יושב לנוח בחצר על אבן ענקית וספר הזוהר הקדוש בידו, ואזני כולה קשבת לקריאתו והסבריו, הוא היה תמיד עוסק במשהו, קורא, לומד, עובד, לוחש, אף פעם לא ראיתיו ללא מעשה כלשהו, תמיד בדביקותו כאילו קשרו בקשר בלתי נראה לבוראו. ובדוגמתו המופתית למדתי ממנו, ולא רק במילים, הדוגמא המעשית שלו לחיים מאושרים ומאוזנים של עשייה רוחנית וגופנית.

הימים ימי שנות הארבעים ומה שידעתי מהמלחמה העולמית, חדרים חשוכים עם נרות, פחות יציאה מחוץ לבית, וללכת כל יום לבית הספר עם בגדים שחורים כמו כל ילדי מרוקו אז, לקרוא הרבה בספרי התהילים, ולהתפלל להצלת אחי ובני עמי הנמקים במחנות הריכוז באירופה הכבושה. כצעיר לימים חשתי שחותכים מעצמי ובשרי בגוף בני עמי. ידעתי אז כאילו העולם הוא על סף הכליון והחדלון. התסיסה לעליה לארץ בעיצומה והפעילות לכך מורגשת בסודיות מה בין המבוגרים. ידעתי מאבא שיש לנו דודה בירושלים שעלתה לארץ ישראל בשנות שלושים עוד לפני ההתעוררות הנוכחית בקרב בני הקהילה. זה היה הקשר החי והישיר שהיה לנו עם ארץ ישראל. לימוד ודיבור השפה העברית היה חלק חשוב בתכנית הלימודים ב"אם הבנים" (תלמוד תורה).

משרד הבטחון - אגף כח אדם

המחלקה להנצחת החייל

אישור

הננו מאשרים בזה

כי נחמני א'א'א'א' ז"ל

נו אשר וסלמני (אסכא)

נפל ביום כ"ז אייר תש"ח

ו 2.6.48

הובא למנוחת עולמים בבית הקברות

הר-הצלב - ירושלים

חודש 1960

מנחל המחלקה

ק/30524 סא"ל משה אורק

מיצון נתלמיד גביה"ס

וזאת התעודה

ראובן נחבזני
אשר וסולטנה מלכה

הונצח
בספר התורה לזכר
הנפלים במלחמת
הקוממיות בכתוב

וישב ראובן אל הבור ורהנר אין
יוסף בבור ויקרע את בגדיו

קישור לזכר.

מנהל המחלקה להנצחת ההייל

יו"ר המועצה הציבורית להנצחת ההייל

יום הזכרון ה'תשי"ב

נחמני ראובן

נחמני ראובן

בן אשר ומלכה (סולטנה) נולד ביום ז' בשבט תר"צ 5.2.1930 בעיר ספרו שבמרוקו. עלה ארצה ב-1935, למד בבית ספר כי"ח ובבית ספר רטיסבון בירושלים. עבד שנה וחצי בצנזורה הבריטית. אחר כך למד את מלאכת הספרות ועסק בה. הדריך ילדים ב"גן השעשועים". היה חבר ההגנה. משאת נפשו: קיבוץ גלויות ועליית יהודי מרוקו. במלחמת השחרור נשלח לים המלח לשלושה חודשים. אחר כך נשלח לעזרת גוש עציון הוא נפל עם נפילת גוש עציון ב-13.5.48 באייר תש"ח, ונשאר קבור שם עד שב-17.11.1949 הועבר להר הרצל בירושלים.

24.4.42

לכבוד חבר נסח אגודתנו!

שלום רב לך ושלום לך!

הנה ביום זה את מכתב הכאשר אתי מקרה של

הנה אתי והנה אתי מכתב זה שלום ושלום

שלום ושלום ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

מכתב

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

משרד הביטחון - אגף כח אדם

המחלקה להנצחת החייל

אישור

הננו מאשרים בזה

כי נחנך באופן

בו אנו ושלום ושלום ושלום ושלום

נפל ביום ג' א"י תש"ח

25.4.42

הובא למנוחת עולמים בבית הקברות

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

הנה אתי והנה אתי ושלום ושלום ושלום ושלום

מנהל המחלקה

ק"מ 30524 סא"ל משה אורן

אוריאל אופק

— גוש עציון בהרי חברון —

עלה ריכוז האויב את עיקר כוחו על כפר-עציון. המשק הופגז קשות במרגמות ובתותחים, וגלים גלים * לפניו פקד על הגוש עוזי נרקיס, היום אלוף פיקוד המרכז.

של לגיונרים וכפריים הסתערו על הנקודה. אך המגיני נים החמושים ברובים ובסטים הדפו את כל ההסתערות. עם לילה חלה הפוגה בקרב. בחצות פונה בית-החור לים, על רופאיו ופצועיו הרבים, מכפר-עציון למשואות יצחק. המגינים נחו והתכוננו ליום הבא.

עם שחר התחדש הקרב ביתר שאת. ב־7 בבוקר שודר, תוך כדי הפגזה, השידור המסורתי האחרון מכפר עציון לילדים ולאמהות שבירושלים. שעות ארוכות נמשכו ההפגזות וההסתערות. בשעות הצהרית הצליח טור משוריין של האויב לפרוץ את שער המשק ולחדור פנימה. היה ברור שאין עוד

הקרב האחרון

בג' באייר עם שחר, יומיים לפני תום המנדט הבריטי על ארץ-ישראל, פתח הלגיון הערבי בהתקפה המכרעת על גוש עציון. התקפה אדירה זו נערכה בפיקודו של קולונל בריטי, ונטלו בה חלק 40 משוריינים וטנקים, מצוידים בתותחים ובמכונות-יריה כבדות, שני גדודי רגלים ואלפי כפריים מזוינים, אחוזי תאוות רצח ושוד.

ההתקפה התחילה בהפגזה כבדה על המגור הרוסי, ואחריה הסתערו גדודי הרגלים. אז מיהר מוש, מפקד הגוש, למנוע, בידעו שכאן מרכז הכובד של עמידת הלוחמים. אבל לאחר שהאויב התחיל מכתר את המגור לא היתה ברירה אלא לסגת. בעת הנסיגה נהרג מוש, וכן נפצע קשה מפקד המגור, המלחין צבי בן-יוסף. הקרובים אליו שמעו כיצד שר ברגעיו האחרונים את שירו: „ואם בקרב פול אפולה, רע, אתה את נשקי לנקמתי טולה“.

המגור נפל. אחריו הסתערו כוחות הלגיון על המשלטים האחרים, ובגמר היום הראשון למלחמה היה הגוש מבוזר לשלושה קטעים נפרדים; כל משק נאלץ לארגן את הגנתו בנפרד.

11752

15/30-

לתשומת לב מקבל מכתב זה

אם האיש שאליו מיועד מכתב זה עבר לדירה אחרת או עזב את העיר, חובה על שכן או קרוביו להודיע על כך לתחנת הגיוס האזורית הנזכרת בגוף המכתב.

הסוכנות היהודית
לארץ ישראל
הועד הלאומי
לכנסת ישראל בא"י

מרכז המפקד לשרות העם
ירושלים, רח' בן-יהודה 7 — טלפון 2749

לכבוד

שם המשפחה

השם הפרטי

הכתבת

השכונה, הרובע, תחלה, החצר, בית

ירושלים

ירושלים, ט' סבת תש"ח (18.12.47)

צו התיצבות

בתוקף צו הגיוס שהוכרז על-ידי הנהלת הסוכנות היהודית לא"י והנהלת הועד הלאומי לכנסת ישראל בא"י ביום כ"ב כסלו תש"ח (16.12.47) קרא * גבר ואשה ביישוב בין הגילים 17—25 להתיצב לקראת התגייסותם לתפקיד אשר יוטל עליהם על-ידי מרכז המפקד לשרות העם.

בהתאם לצו זה עליך להתיצב בתחנת הגיוס האזורית

ב' מ' 13000

בין ימים י"ט—כ"ד ט"ז תש"ח (18.12.47—22.12.47) סגן העוזר * 9 אהרן
הבא אתך את תעודת הלידה או תעודה אחרת המוכיחה את תאריך הלידה.

ההתיצבות — חובה!

יהודי שהצו חל עליו, חייב להענות לצו ללא כל דחוי! שמור על צו התיצבות זה והבא אותו אתך לתחנת הגיוס האזורית. זכור כי כך תלויים בטחון היישוב והגשמת המדינה העברית!

(—) מ. איזנשטאט (—) י. טשרנוביץ (—) אהרן חיים כהן
יו"ר סגן יו"ר מזכיר כבוד

מרכז המפקד לשרות העם בירושלים

המפקד לשרות העם, ירושלים.

טפס 1—48—12.000

כל סיכוי להמשיך ולהילחם, והוחלט להציל לפחות את חיי המגינים. מפקד הכפר יצא לנהל משא ומתן עם האויב, אך הוא נורה ונפל. שרידי הלוחמים קיבלו הוראה להפסיק את האש. הם נאספו מסביב לבונקר המפוקדה, מקיפים ערבים מכל עבר. ואז, לאחר שצלם ערבי צילם את הניכנסים, פתחו הערבים לפתע באש על הלוחמים חסרי הנשק. התחיל קרב מצדה אחרון.

איש מן המגינים לא נותר לספר על אחריתם של מגיני כפר-עציון; אך ממקורות ערביים מסתבר שנהרין קרב מעמדה לעמדה. 20 בחורות שנמצאו בבונקר, איבדו עצמן כנראה לדעת. אספסוף משולהב עטה על בתי הכפר ועסק בשוד. מבין מגיני כפר-עציון נותרו רק ארבעה בחיים; שניים ניצלו על-ידי ערבי זקן שלא נתן לנגוע בהם ומסרם לידי קצין הלגיון. חבר משק אחד הסתתר בכרם ועם חשיכה הגיע בוחילה למשור אות-יצחק וסיפר על אחריתם של "מלכה" (שם-הצופן של כפר-עציון); וקשרית אחת ניצלה על ידי קצין לגיון.

משנודע בירושלים אחריתם של מגיני כפר-עציון נערך משא ומתן קדחתני עם הלגיון באמצעות הצלב האדום. לאחר חצות הודיע מטה ה"הגנה" בירושלים כי הושגה שביתת-נשק; הפצועים והנשים יוחזרו לירושלים ואילו הלוחמים ילכו לשבי.

למחרת, יום ששי, ה' באייר, הגיעו אוטובוסים ומשאיות של הלגיון אל שלושת ישובי הגוש הנותרים. הלוחמים העייפים הניחו את נשקם (שחובל ברובו)

ועלו על המכוניות. לפנות ערב שודר המברק האחרון ממשואות-יצחק: "הנשים והגברים נשלחים לחברון. הפצועים מועברים לבית-לחם. בזה נגמרת פרשת גוש-עציון. הלילה לא נהיה עוד כאן".

פרשת גוש-עציון תמה, לאחר חמישה חודשי מצור ו-240 נופלים. לאחר הכניעה. פרצו לגוש המוני ערבים, שנאספו מכל הכפרים בהרי חברון, בזון, שדרו, ירוזה על זה והעלו את הבתים באש. ובאותה שעה, שבה הכריו דוד בן-גוריון במוזיאון תל-אביב על הקמתה של מדינת-ישראל, הובלו 280 שבויי עציון ב"מסע-נצחון" ברחובות חברון, כשתושבי העיר צמאי הדם מנסים להסתער עליהם ולרצחם, ואילו חיילי הלגיון מגינים עליהם בעוז ויורים על ההמון.

מחברון ובית-לחם הובאו השבויים אל מחנה השבי באום-אלג'מל שליד מפרק (סמוך לגבול עירק-ירדן). תשעה חדשים שהו המגינים בשבי, ולאחר שחרורם הקימו ישובים חדשים בארץ — את ניר-עציון בהרי הכרמל, משואות-יצחק ועין-צורים באזור שפיר ורבדים בעמק-שורק.

בראשית תשי" התיר הלגיון הערבי לנציגי הרבנות הצבאית לבקר בגוש-עציון ולהעביר את עצמות הנופלים לקבר ישראל. הרב הצבאי הראשי שלמה גורן הגיע לגוש עם חבר עוזריו ונערך "מבצע ליקוט עצמות". בכ"ה בחשוון תשי" הובאו הנופלים למנוחת עולמים בבית-העלמין הצבאי בהר-הרצל.

תעודת סמל ההגנה

מספר הסמל והתעודה ח/ 163

נפל ב' כסליו א' תש"ח 12.5.48
בתאריך

ארגון חברי ההגנה
סניף ירושלים

שם המשפחה: נחמן
שם פרטי: דניאל
שם האב: אשל
מקום לידה: אמלק
שנת לידה: 1927
שנת עליה: 1935
שנת כניסה להגנה: 1945
ניתן ב- כ"א אלול תש"ח 1955

מועצת סניף ארגון חברי ההגנה

3
מכתבים
בכתב
ידו
של
דאובן

לכבוד הוועד הירוק
שלום רב:
זהו מכתב החפזי שלי באתם
ועל מכתב חפזי שלי מ-1948
אשרתקו לי את מכתב היום שלי
ועל מכתב, שיתפס לא נשאר עם
קצת מכתב וסליחה וסליחה
לפי הקצתם והדודים שלי
לפי המכתב שלי מ-1948
קצתם של המכתב שלי מ-1948
אשרתקו לי מכתב שלי מ-1948
לפי המכתב שלי מ-1948

דניאל נחמן
בית היום
מכתב שלי מ-1948

מכתב שלי מ-1948
מכתב שלי מ-1948

Pauline H. H.

שר הבטחון

יקירי,

חלפה שנה נוספת, בדרך הלבטים והתקוות של העם בישראל. בשנה זו צעדנו כברת דרך בשבילי השלום. דגל ישראל מתנוסס בבירת מצרים. שגריר מצרים הגיש כתב האמנה בירושלים. מטוסים ישראלים נוחתים בקהיר ומצריים בלוד. משלחות כלכליות בודקות אפשרות להסכמים דו-צדדיים. איפה אישם מופיע עדיין ענן מעל הסכם השלום ושני הצדדים עושים למען פיזורו.

עם זאת אל לנו לשכוח, כי הסכם זה אמנם נחתם עם הגדולה בארצות ערב, אולם לא עם כל ארצות ערב. בצפון ובמזרח נרקמות מזימות להתנכל לקיומנו. הם, שכנינו אלה, טרם למדו שמלחמה אינה כדאית. שאת החרב, הטנק, המטוס והטיל יש להחליף בשולחן דיונים, וצבא-הגנה לישראל מהווה היום, כפי שהיה בעבר, חומת מגן, שבזכות עוצמתו וחוסנו יכולים אנו לחתור בעקשנות לשלום, גם בצפון וגם במזרח.

ביום הזכרון הזה נישא מבטנו לימים יבואו ונזכור ברטט, גאווה ויגון את יקירי העם, כמאמר הנביא: "לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר, שמן תחת אבל, מעטה תהילה תחת רוח כהה. לא ישמע עוד חמס בארצך, שוד ושבר בגבולך וקראת ישועה חומתיך ושעריך תהילה".

בהוקרה,

עזר ויצמן
שר הבטחון

יום הזכרון תש"ם

29.3.48

פיקרית:

אלום רבי

אני מבטחך מאד כי לא יכלתי לא לא
לכם שלום רבני שכל ביום הארץ פתאומי יאן
ואל תראו כי אני נמצא ~~במקום~~ וואל
מביא לך מאד מאד מאד "דש" לראות וראו לו
אם הוא רוצה לכתוב כי הוא יכל לכתוב לו
אם לראות "דש" קשר ואלו אתם סופים לכתוב
אני אמן לכם את הכתוב וכל יאלי אלו אמן
ל מר ארנסט צור אל עקור שלא תראו לו
כי בל הצלחת אל יאמצא אל אכתוב. פס.
דש"ל כל הקבוצים."

בברכת שלום

מאמצים

פאול ומוע,

כתבתם צבי אסולין בית מדרש מאורם בית הכנסת

צבורי כאלון נחמני.

מדינת ישראל

הננו מודיעים בצער עמוק כי
מימון צהבוני זל

נפל בשעת מלחי הנפקידיו ביום
כ"ד אייר תש"ח (2. 6. 48)
ממשלת ישראל צבאהגנה לישראל
והאומה העברית ישאו תמיד אדם זכר
מימון אשר נפל בהגנת המולדת
ובמערכה על חרותה ועצמאותה.

12.3-12.1
ראש הממשלה

ראובן נתלמיד בביה"ס

וזאת התעודה

מיכיון נחמוני
אשר ומלכה

הונצח
בספר התורה לזכר
הנפלים במלחמת
הקוממיות בכתוב

המאכלך את הלון במדבר אשר
לא ירעין אבתיך למען ענתך ולמען
נסדתך להיטבך באחריתך

י.ח.מ. ח. 56

מנהל המחלקה להנצחת החייל

י"ר המועצה הציבורית להנצחת החייל

יום הזכרון ה'תשי"ד

הננו מודיעים בצער עמוק כי

ראובן נחמוני ז"ל

נפל בשעת מלוי תפקידו ביום

ג' ניסן תש"ח (12.5.48) כפר עציון

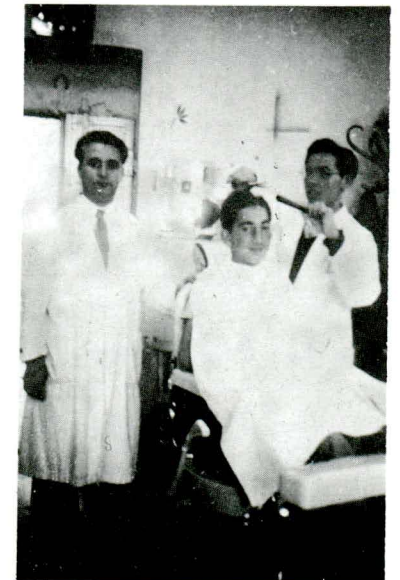
ממשלת ישראל צבא הגנה לישראל

והאומה העברית ישאו תמיד את זכר

ראובן אשר נפל בהגנת המולדת

ובמערכה על חירותה ועצמאותה

2.7.48
ראש הממשלה

לפי ידיעתי יהודי מרוקו וצפון אפריקה תמיד עלו לארץ ישראל בתקופות שונות עוד לפני שה"רעיון הציוני" היה נפוץ כמו בימינו. הקשר לירושלים לא נולד בתוכי כתוצאה של הפצת ה"רעיון הציוני" אלא גדל והתחזק בי יותר ויותר כתוצאה מידיעת ההיסטוריה של עמי והתפילות הדתיות של "ותחזינה עינינו". ועוד בקוראי את ספרי הנביאים האהובים במיוחד עלי, גדל בי הרצון לעלות לארץ ולחדש ימינו כקדם, ולדרוך על אדמתי הקדומה כמו אחי הנביאים.

הרבה לא ידעתי על הדודה מלכה מירושלים, ידעתי שאבא ואחי רפאל התכתבו איתה, ורציתי גם אני לראות אותה כשאזכה לעלות לירושלים, ועל ידי כך ליצור ולחדש את ההמשך התרבותי לתחיית עמי במולדתו הנצחית.

לאחר כמה נסיונות נפל לחמוק מידי אימה חנה רובידא בת משפחת אל-זכרי הידועה לתפארה, אשר עקבה אחרי בשבע עיניים "שלא אברח לה", הצלחתי איך שהוא בברכתה לנסוע באוטובוס לעיר פאס הסמוכה ומשם לתאזא ולאלז'יר כשאני מתחפש בלבוש ערבי כדי שלא יתפסו אותי בגבול בין מרוקו לאלז'יר, ודרך המחנות של מרסייל עד הגיעי לארץ בסביבות חג הפסח. יצאתי את צפרו העיר בברכתו של הסבא היקר שהבטיח לי לבוא בקרוב לירושלים גם הוא. ברכתו ללא מילים של אבא גם לוותה אותי בדרכי.

לא כאן המקום לעמוד על פרטי התלאות אשר מצאוני בדרכי, ממחנה הנוער קרית שמואל ליד חיפה ולקיבוץ איילת-השחר עם הקבוצה הראשונה של נערים מצפון אפריקה באותו קיבוץ. משם למשווה ישראל בו למדתי בסקטור הדתי של מחזור ל"ב, ועד לגיוסי לצה"ל. מהקיבוץ שמתי את פעמי לכיוון ירושלים בטלטול האוטובוס, לבקר את הדודה מלכה אשר הרבה דובר בה בביתנו במרוקו, ולבי מלא צפיות.

מצאתי סוף סוף את הכתובת שלה בנחלת אחים עם קושי כלשהו, אך הרחובות משום מה נראו לי כמוכרים, משום צורתם הדומה לרחובות ילדותי. וחשבתי בליבי, האם הדודה תכיר אותי? הרי אף פעם לא ראתה אותי, ומה אגיד לה? הדי הפרידה הקשה מההורים הגביר את תחושת כאבי והקשר מילדות את הדודה, כאילו נוכחות של משפחתי נמצאת אצל הדודה, הורי טרם עלו לארץ אך אני מעז סוף סוף לנקוש על הדלת בחדרת מה לקראת הפגישה המיוחלת. נדמה לי שאני עדיין בחלומי לעלות לארץ, וכבר אני כאן ליד דלת דירתה של הדודה.

שמיצתה כנראה היתה חלשה לשמוע את נקישתי על הדלת, הצצתי פנימה ולפניי אשה בלבוש צנוע וספר בידיה, יושבת בניחותא במיטתה טרם הרגישה בנוכחותי, רק עמדתי דומם וחיכיתי לתשומת ליבה אשר באה מיד כשהרימה את עיניה מהספר, בשמחה רבה קמה ממיטתה. אלי לחבק אותי. אתה הוא, "שמואל הקטן" (כינוי חיבה מילדותי)?

כן דודה אני הוא ולא אחר, ענית, התבוננתי סביב ונפלתי שוב על זרועה וליבי בוכה ושמח כאחד. מידיד לאחר מכן ניגשה למטבח להגיש לי ארוחה חמה וטעימה לאחר הנסיעה המייגעת מהקיבוץ בגליל. מה לבן חכמים ורבנים לעשות בקיבוץ לא דתי? היא שואלת, היא דיברה על ליבי לעבור לבית הספר החקלאי מקווה ישראל, ושלא אשכח חלילה את מורשתי הדתית, עתה שבאתי לירושלים הבנויה יש לא לאבד את החינוך שקיבלתי במרוקו. אחרי הביקור ההוא היא עזרה לי לבקש העברה למקווה ישראל, וכך אמנם היה הדבר.

אך באותו ביקור ראשון לא יכולתי להשתחרר מהתחושה המוזרה אשר תקפה אותי בהיותי בביתה. משום מה לא ידעתי דבר וחצי דבר על מימון וראובן ז"ל, אך שאלתי

תעודת סמל ההגנה

מספר הסמל והתעודה ח / 162

נפל ב- 2.6.48 (אחרי נפילת) (אחרי נפילת) (אחרי נפילת)

בתאריך

ארגון חברי ההגנה
סניף ירושלים

שם המשפחה: גולן

שם פרטי: גיא

שם האב: אלי

מקום לידה: אלקו

שנת לידה: 1925

שנת עליה: 1935

שנת כניסה להגנה: 1945

ניתן ב- כ"ב אלול תש"ה 1955

מועצת סניף ארגון חברי ההגנה

מלחמת השחרור ונפילת הבנים

פרק חמישי:

ביום בו החליט האו"ם על הקמת מדינת ישראל היתה שמחה גדולה בארץ אך ברגע שהאנגלים יצאו את הארץ החלה המלחמה ובני היו בין הראשונים שנלקחו לקרב. במשך כחודש היינו במקלט בשל הפגזות על ירושלים. מימון היה במחנה „שנלר“ וראובן היה בגוש עציון. אני שמעתי על הקרבות בגוש עציון ודאגתי מאוד. ראובן היה שמח מאוד ללכת לצבא. תמיד היה מרים את ידו ואומר „כולנו לעזרת העם“. הוא נפל בגוש עציון בשנת 1948.

מימון ידע שראובן נפל ולא רצה לומר לי עד ששמענו שגוש עציון נכבש ע"י הליגיון וכל חיילנו נפלו. גם לאחר ידיעה זו לא קיבלנו הודעה רשמית על מותו. רק כאשר חזרה בחורה אחת משבי הירדנים היא סיפרה שראובן היה בשמירה בעמדה ונורה עליו כדור בהתקפת הירדנים והיא גם ציינה לנו את יום מותו, 13.5.48. הוא היה קבור בגוש עציון שנתיים עד שהיה משא ומתן עם הירדנים על החלפת גופות. לאחר מותו של ראובן ביקשתי ממימון שיסאר איתנו ולא יצא להלחם, אך הוא היה אומר לי „אם כל אחד ישאר מי ילחם באויב הנכנס לארץ?“. הוא נשאר עמנו שבוע במקלט ולאחר שבוע כשיצא לביקור פגש במפקדו שאמר לו לשוב למחנה. הוא חזר למחנה שנלר. ביחד עם שישה בחורים היה מפעיל את המרגמה.

באחד הימים כאשר הוא וחבריו טענו את המרגמה התפוצץ אחד הפגזים שהיה כנראה סדוק ובני וחבריו מתו. בטרם מלאו 30 יום מפטירתו של ראובן. בערב יום מותו חיכיתי שיבוא מימון לאכול (היתה הקצבה של 150 גר' לחם שחור ובמחנה לא היה אוכל) אך הוא לא הגיע. בבוקר למחרת ישבתי לקרוא עיתון ובא איש אחד ואמר לי „לכי לבית החולים – „ביקור חולים“ לבקר את בנך הפצוע קשה“, אך אני אמרתי לו שלא יתכן שיקחו פצוע לביקור חולים כי לשם לוקחים רק את ההרוגים. האיש התבלבל ואישר שבני מימון נפל.

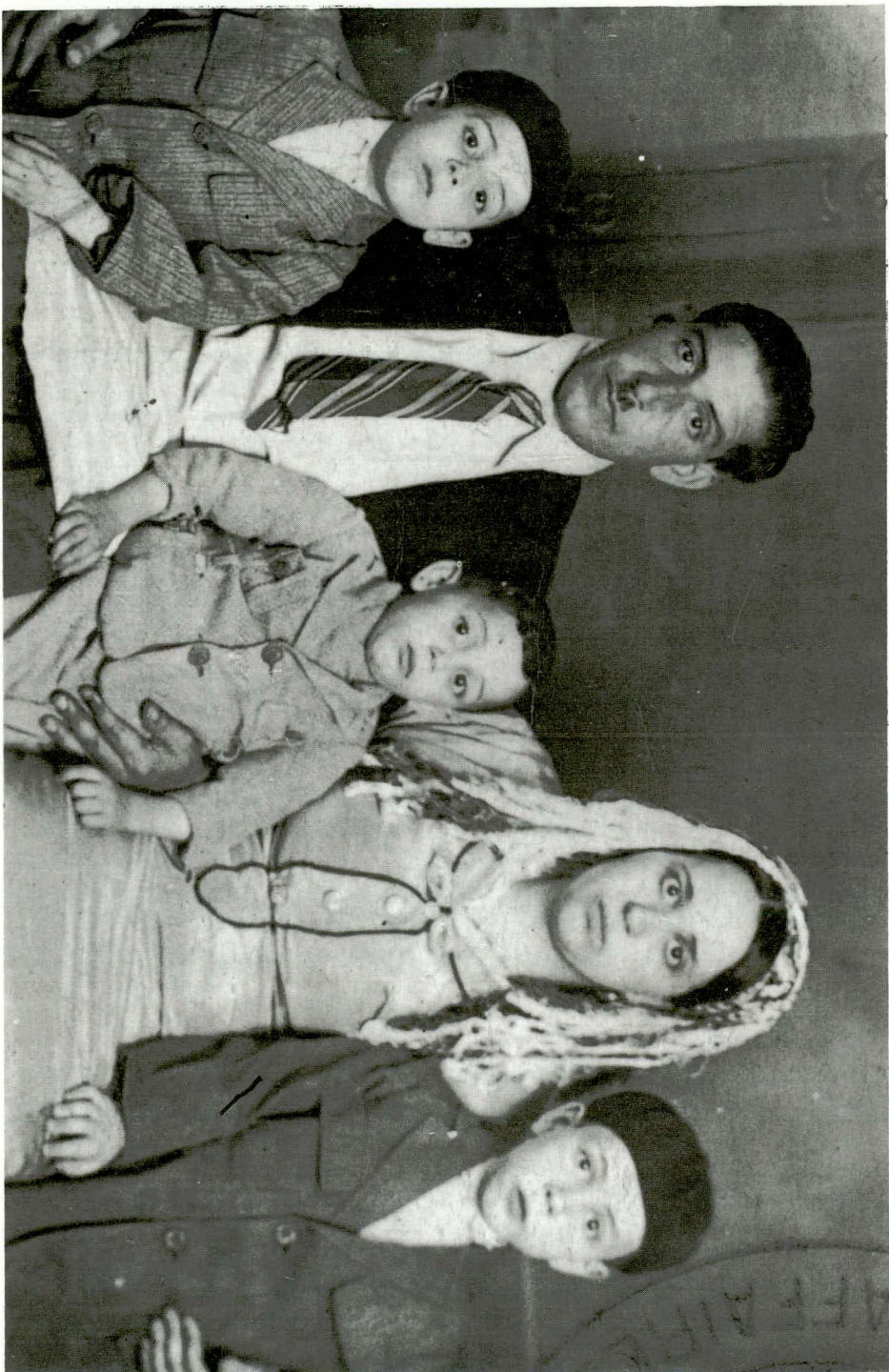
הודעתי לבעלי והלכנו לבית החולים. בדרך היו הפגזות. האוויר היה רווי פגזים אשר ירדו כמו גשם והרחובות היו ריקים מאדם. כשהגענו ראינו הלוויות רבות יוצאות מבית החולים אך אפילו להלוויות לא היו באים אנשים כי פחדו מהפגזות.

ארונות המתים היו מונחים במשאית אחד על השני כמו סחורה. בזמן האבל היינו במקלט ואני הייתי חולה מאוד ושכבתי במיטה ולא האמנתי שאקום אי פעם ממיטה זו. לאחר כמה שנים חלה בעלי בשיתוק ולקחתי אותו לבית החולים. ביד אחת וברגל אחת לא יכל לתפקד ובבית החולים הקלו עליו במקצת, מאוחר יותר החזירו אותו הביתה ובמשך 11 שנה שהיה משותק טיפלתי בו. לאחר תקופה זו לקה בעלי במחלות לב וריאות, רציתי שיאשפזו אותו בבית חולים „הדסה“ אך הרופאים אמרו שיש להשאירו בבית ורק כאשר מצבו החמיר החזרתי אותו לבית החולים ושם נשאר עד שנפטר ב-2 ביוני 1961. 13 שנה מהיום בו נפטר מימון בני הבכור.

בני אלישע נולד במרוקו בה' באייר תרצ"ב – 1931. כשעלינו ארצה היה בן 4. בביה"ס היסודי למד עד גיל 8 – אז אובחנה אצלו מחלת לב. לאחר שהחמיר מצבו והוא החל להתנפח, אושפז בביה"ח הדסה הישנה. קרוב לשנה הייתי סועדת אותו בחוליו, כל בוקר הייתי מבקרת אותו עד לאותו בוקר – במאי 1940 – בו הגעתי לביה"ח ולא מצאתיו במטתו, האחות הודיעה לי שהוא כבר נפטר. בן 9 היה במותו, הוא נקבר בהר הזיתים. התנחמתי בזה שנשארו לי שני ילדיי הגדולים מבלידעת מה צופן להם הגורל.

אלישע

בס"ד

לכבוד *פרידל וקאמפאזיט*
קבל נא את ספרי זה למוזכרת עולם
ולדורי דורות לדודה
לזכר הבנים שלי שנפלו
במלחמת השחרור עק"ה
מימון וראובן ז"ל הי"ד
ת.נ.צ.ב.ה

מהדודה שלכם באהבה

סולטנה מלכה נחמני

סולטנה

הכל
לכפר
נחמני

תולדות
היי

תשמ"א
1980

בס"ד ז' טבת תשמ"א (14.12.80)

לכבוד הסכני' יצ' אבנ'ם
קבל נא את ספרי זה למוזכרת עולם
ולדורי דורות לדודה

לזכר הבנים שלי שנפלו
במלחמת השחרור עק"ה
מימון וראובן ז"ל הי"ד

ת.נ.צ.ב.ה

מאת אים שכול'ה

מהדורה שלכם באהבה

אש'ם

סולטנה מלכה נחמני

עריכה גרפית - והכנה לדפוס
בללתי יוסי מגדל-העמק

בשם השם
נעשה ונצליח

פתח דבר - הקדמה

החלטתי לכתוב את סיפור תולדות חיי ותולדות משפחתי כדי שישאר לזכרון עולם, לכל הקרובים והמשפחה. מפני שאין לי צאצאים שיזכירו ויזכרו את שמי ואת שם בעלי ז"ל.
החומר אינו מקיף את כל מסכת החיים שלי ושל משפחתי כי אם את תמציתם, כאשר הדגש העיקרי מושם על הבדידות - כיצד ממשפחה שלמה נותרתי ערירית.

מלכה (סולטנה) נחמני

אוקטובר - 1980
חשוון - תשמ"א

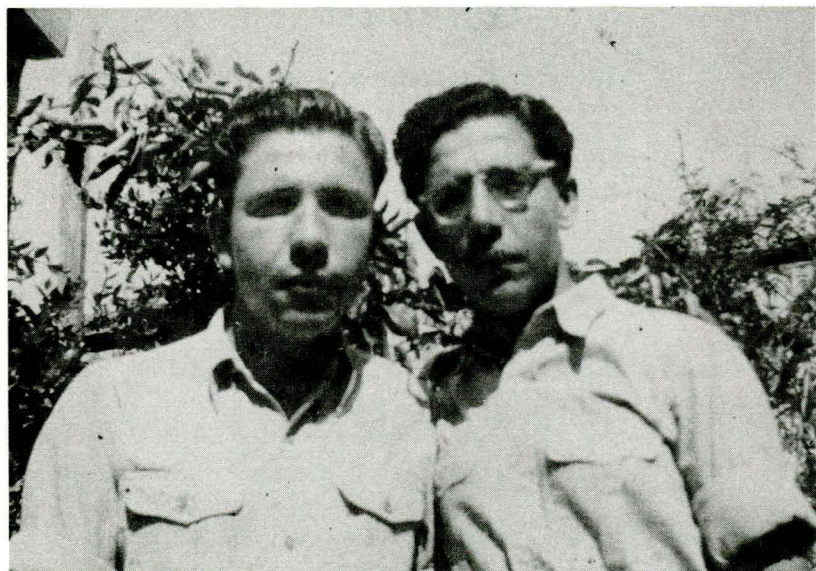
אשר רייד

אשה בודדה

אשה בודדה היא קצת אשה
והרבה בדידות קשה. לרב עין רגישה מגלה אותה
בטוב ובכרע הלך וסב היא בודה תנועות לבה
מן הספרים, קצת לעצמה והרבה בשביל אחרים
וגיל בדידותה כבר לא ידוע אף לעצמה.
קשה היא הולכת ברחוב הולך אמה הרחוב
הולך לפניו בשם בדידותה.
לרב היא פוגשת את עצמה ליד ראי מתש
או בחלום קרוב ומשמש כמו בצלום דהוי.
לפעמים היא פתאם מתאהבת בשיר
העיר שלה קרה ודואבת ואם היא גרה כאן בסביבה
יש לה ים המקבל אותה באדוה ובהכנה
והגלים השקטים אולי מגלים לה פתאם אביב
הנותן עונת הודמניות. אשה בודדה
לרב נפשה עיפה מלשאת תקוה באין קול
היא מעלה באב את כל אהבותיה
מחוללת קסמי קיץ בעודנה באבה
באין רואים היא אשה לעצמה בגב ערירותה
ובלילה היא מחכה לגאלת דממתה
היא מציעה את מטתה לעצמה
היא מבינה לעצמה את אדמתה
לנות בחלום על משכבה
וחולמת שמשכבה נח עליה
והרסט העובר בה הוא רוח ועלטה הנאים ויוצאים
כלא היו.

אין ניחומים לאבידותיה היקרות במיוחד שהשאירו אותה בודדת ללא תומך ומגן.
נעלה זכרם תמיד, כי נפלו למען תקומת מדינת ישראל הנבנית והמקבצת גלויותיה.
בצוותאם צוו לנו החיים עד העולם. ומי יתן ונזכה לחנך עצמנו ובני משפחתנו בני
הדור הזה למען ציונות וחינוך אהבת ישראל ומדינת ישראל חזקה יותר וטובה יותר.
מדינה הממזגת גלויותיה הבונה הריסותיה יחד עם כלל עדות ישראל לתרבויותיהם.

קשה להתרכז ולהעלות זכרונות, לשרטוט קווים לדמותם של ראובן ומימון ז"ל.
למן ימי נעוריהם ודרך חייהם וחינוכם בירושלים.
קשה להפריד בין אישיותם המשותפת ותיאור חייהם נאהבים ונעימים, ובמלוא
הפשטות ללא כחל וסרק נטבע החותם בפסוק „בחייהם ובמותם לא נפרדו“.

"בח"הם ובמותם לא נפרדו" - מימון. ארלינג ז"ל

אישיותך מזהירה וכובשת לב כל הבא במגע אתך.
אמא מלכה יקרה - אשר אבדה ושכול שכלה בהקריבה שני בניה על מזבח המולדת
על שחרורה ותקומתה של מדינת ישראל, למי להשוותך וכמה אעריךך אין מלים וסגנון
אשר יבטאו גדול אצילותך.

אבא ואמה לבנים כאלה הם נכס צאן ברזל למדינת ישראל ואין מלים לניחומיך.
הם שאבו אצילות ונאמנות כירושה העוברת כחוט השני מבית אבא-סבא, היא
היא אשר כיוונה אותם וזקפה את קומתם ונתנה להם את הדחף הלאומי והציוני לדרך
חיים מגשימה ומגינה.

תפארת הדור הזה היא לבנים שכאלה לאורם נחנך הדורות הבאים, ודמותך תאיר
לנו כעמוד אש להמשך קיומנו כעם ולדורות הבאים. המורשת הגדולה והנאמנה היא
צוואתך - להמשיך בדרכם.

אשרי העם שכנים כאלה לישראל ננצור זכרם בקרבנו.
אמן
רמי אבוטבול

תוכן ענינים:

- צ" 3 - פרק ראשון - תקופת הילדות.
- " 4-5 - פרק שני - נישואים.
- " 6-13 - פרק שלישי - העליה לארץ ישראל.
- פרק רביעי - החיים בארץ ישראל.
- " 14 - פרק חמישי - עלמנות השחרור ונפילת הבעל.
- " 15-17 - פרק שישי - לבד.
- " 19-23 - לזכר בנים שנפלו - גחצני ציפון.
- " 25-29 - גחצני ראובן.
- " 30-33 - גוץ ציפון.
- " 35-46 - אבי אליהו אביטבול - פזכרת נצח.
- " 47-50 - הגיגים לזכרה - עזרת סעואל אביטבול.
- " 50-51 - עזרת רפי אביטבול.

נישואים

פרק שני -

בתום לב של מי התמונות על הקיר? תשובתה נשאה אותי לעולם אחר של מציאות מרה ואכזרית, היא ספרה לי שאלה הם הבנים שלה אשר אינם עוד. שני בניה היחידים אשר נפלו בקרב הגבורה על ירושלים בגוש עציון. היא ספרה לי שהיתה גרה בירושלים העתיקה עם הדוד אשר והילדים, עד למלחמה אשר אכלה את בניה, ועקרה את שמחתה. היא דיברה בטבעיות גמורה ללא כל טינה בלב. הדמעות החלו זורמים על לחיי כשהיא מנחמת אותי. ובתנועתה זו הכאב גדול מנשוא, וכאילו הרגשתי את עומק היגון שלה החבר לפני ולפנים. השנה היתה שנת 1949 וכנראה הכאב היה טרי והמועקה גדולה. מיד לאחר מכן לקחה אותי לחנות של הדוד אשר בשוק מחנה יהודה כדי לפגוש אותו, עיני עוד לחות מהפגישה המרגשת וחזרנו יחד לבית לארוחת ערב מהולה בעצב ושמחה גם יחד.

הצצתי הרבה בצילומים של מימון וראובן ז"ל, נעורים אשר נתקפחו בעלומיהם, הרגשתי צביות חזקות בלבי כל אימת שהייתי מסתכל על התמונות שלהם, וכאילו להימנע מלעורר כאבים חבויים נמנעתי יותר מאוחר להזכיר לה את הכאב הגדול מנשוא..

מאז שעברתי לגור בירושלים אחרי הצבא, ביתה היה בימי שבת ומועד, כל יום ביקרתי את הדודה ולעזור לה בקניות ולהיות לה לתועלת בבדידותה. סמכתי על שולחנם כאילו היו הורי, הדוד אשר וההומור שלו, אשר לא הבנתי אז, אמנם שבר את קרח המתיחות, הקל עלי את קשיי הקליטה, אך תמיד באותה שמחת חיים הרגילה כאילו כלום לא קרה. המסירות של הדודה הרשימה אותי מאוד, ולמדתי ממנה סבלנות אין קץ בייחס לחיים בכלל, שלמרות האסון שניתן עליה ועל הדוד אשר, ידעו לחיות בצניעות ושמחת חיים ראויה לציון. ידעתי שהם חסרים את בניהם, יקירי ירושלים אשר נתנו את חייהם הצעירים לתקומת העם המתחדש במולדתו, החלל היה תמיד קיים בחוסר נוכחותם של הבנים האהובים. אך החלל הרוחני היה תמיד מלא הוד והדר נצחי אשר הרגשתי תמיד מבחינת, „נראה ואינו נראה“. התחושה העזה הזו של „נוכחות רוחנית“ הגבירה את אמונתי של קיום החיים שלאחר המוות, רוח הבנים תמיד מרחפת על פני כל מחשבה ומעשה בבית הדודה בירושלים. ואולי זאת היא נחמתם. המודעות של החיים והמוות חד הם בבריא, וקורבן הבנים על מזבח העם וקיומו עודדה איכשהו את החיים המבודדים. לכן מסירותה וכיוון אפיקי המרץ שלה לכל בר מצווה ונישואין, ידה בכל, באירגון ובישול, ועיסוק הגורם שמחה שכלב לכולם כדי למלא את החסר. וכמו שאמרו לי הבנים מימון וראובן ז"ל מבעד למחיצת המוות „במותנו ובהקרבתנו, חיי העם הנצחי השב למולדתו ימשיך את הקיום הרוחני תרבותי שלו למרות שכולם עומדים עלינו לכלותנו. כי החיים הם המוות, והמוות הם החיים.“

תמיד בטלטולי ובנסיעותי יש קשר כל יינתק ביני ובין הדודה מלכה מירושלים, קשר של מכתבים עם חדשות משמחות ומעציבות כאחד, תמיד אני זוכר בגעגועים רבים את האהבה האינסופית אשר הדודה העניקה לי בנעורי בירושלים. אף פעם לא ראיתי את הדודה מראה את סבלה ברבים, תמיד הסתירה את הכל בפנימיותה. היא פשוט חיה את החיים בבדידות וברצון מלא קיבלה היא את הדין, וללא ריטון חלילה, איפוא היא מסתירה את הכאב שלה? איפוא היא מטמינה אותו? לאלהים פתרונים. לא ראיתי אף פעם התרגשות מוגברת או מופרות.

התנהגותה המאופקת בכל מצב ראויה להערצה גדולה, יודע אני שבתוכה טמון רעיון חיים אדירים, שהיא מכוונת כל מרצה ועבודתה לעזור לאחרים, הן במשפחה והן מחוצה לה, ועוזרת יותר מיכולתה מכל הבחינות. רב הוא הכבוד אשר אני רוחש לה והוא חי בליבי תמיד, רק שפת הלב הער והמאוזן תדע לתאר אותו. וקשר זה חי בליבי ויהיה איתי לעולמים.

בדרך כלל היו באים הורי הגברים לאבי הנערה לבקש את ידה גם אל אבי הגיעו הורים מספר כדי לבקש את ידי. לבסוף הטילו גורל ויצא שאתארס לאשר נחמני, אבי התנגד כי רצה שאנשא לבן של חברו ואילו אמי שמחה שאתארס עם אשר מפני שהיתה לו אם אשר לדעת אמי תוכל לעזור לי.

כאשר הייתי בת 11 החלו ההכנות לטכס חתונתי למרות שעפ"י החוק הצרפתי אין להשיא נערה מתחת לגיל 14, אך ע"י שיחוד עדים ניתן היה להינשא בגיל צעיר יותר. בעלי המיועד היה בן 26.

נותרה לי עוד שנה כדי לגמור את לימודי בביה"ס היסודי ואז נישאתי בשנת 1922 והמשכתי ללמוד עד 6 חדשים אחר החתונה. גרתי אצל הורי בעלי. לא ידעתי מהם חיי נישואים ופחדתי מבעלי לכן הייתי בורחת לבית אבי. רציתי מאוד להמשיך ללמוד אך בעלי הפסיק את לימודי כי חשש מבנים אחרים שלמדו איתי בבית הספר. בעלי עבד כפחח ופרנס את הוריו ושלושת אחיותיו הרווקות וכולנו גרנו בדירת חדר אחד. כאשר נישאתי לא היה לי מושג מה זה וסת ומה הם חיי מין ולכן פחדתי מאוד מבעלי. במשך שנתיים הציקה חמותי לאמי בטענה שאינני נכנסת להריון ומכאן שאני עקרה. במלאת לי 15 שנה הריתי בפעם הראשונה ואמי הכינה בגדים לתינוק (לבן או לבת) כמנהג המקום וערכה מסיבה לכבוד הבאתם לביתי. בח' באדר תרפ"ז 1927 נולד בני הבכור אשר קראתי לו מימון. במשך 7 ימים היו באים אורחים לפנות ערב ונשארים עד עלות השחר כדי שלא יבואו מזיקים ויפגעו ביולדת ובעינו. במשך זמן זה עד שהוכנס הזכר בבריתו של אברהם אבינו. ביום שלפני הברית היתה באה המיילדת ומקבלת כסף מכל הקרובים. בבוקר השכם לפני התפילה נערכה הברית.

אמי עזרה לי לטפל בילד כי לא היה לי מושג בדבר טיפול בילדים. הנקתי את הילד במשך שנה.

בהיותו בן שנה הייתי שוב בהריון ובני השני נולד ב' בשבט תר"ף 5.2.30. את שמו ראובן בחר אבי מתוך ספר התנ"ך. כאשר היה ראובן בן 6 חודשים נפטרה אמי ואני נשארת בודדה וחסרת אונים ועזרתה בטיפול בילדי היתה חסרה לי מאוד.

ב-1932 נולד בני השלישי אלישע. זה היה ילדי האחרון מפני שבעלי חלה במחלת מין ומאז לא הצלחתי להרות למרות שרציתי מאוד ללדת בת.

העליה לארץ ישראל

פרק שלישי -

לבעלי היתא בארץ ישראל אחות. בעלי גיסו היו מתכתבים וכך החלה התעניינותו של בעלי בעליה לארץ ישראל. מאוחר יותר נרשם לעליה, בסוכנות היו מקבלים מועמדים לעליה רק אם לא עברו את גיל 35 ואם היה להם מקצוע. בעלי ששלח יד במקצועות שונים - פחה, שרברב וסייד, היה מועמד מתאים. לאחר שנה קיבל מכתב שהתקבל לעליה. התחלנו להתכונן לעליה לארץ. מכרנו רהיטים ואת החנות של בעלי. הייתי חולמת תמיד על ארץ ישראל ובתיה.

באוגוסט 1935 עלינו לארץ באוניה יפנית לאחר מאמצים רבים להשגת כרטיסים בעזרת קרוב משפחה עשיר. לאחר שעברנו דרך פז ותנג'יר עלינו ביום שני לסיפון האניה היפנית במיצר גיברלטר. בני היו בני 4-6-8.

כדי לשמור על כשרות לא אכלנו מאכלים מבושלים ורק דברים פשוטים שיכולתי לבשל. ההפלגה ארכה 6 ימים וירדנו בפורט סעיד שבמצרים. לאחר חניה במרסי שבצרפת ובנפולי שבאיטליה. בפורט סעיד היה מדריך של הסוכנות שלקח אותנו ללינה במלון ומשם יצאנו בערב למחרת ברכבת לקנטרה משם עברנו דרך תעלת סואץ אחר הגענו ללוד ושם החלפנו רכבת לירושלים.

החיים בארץ ישראל

פרק רביעי -

בארץ שלטו אז האנגלים. תקופת המנדט. בירושלים קיבלה אותנו משפחתו של בעלי לאחר שקיבלו את המברק ששלחנו להם ממצרים, התארחנו בביתה של גיסתי ועימם שהינו ביום הכיפורים, אחרי סוכות השגנו דירת 2 חדרים ומטבח בעיר העתיקה מפני שהמחירים שם היו זולים, וזאת עד אשר בעלי השיג עבודה. שכר הדירה היה בגובה של 50 אג' בחודש. קנינו רהיטים וכלים ואת הילדים רשמנו בבית הספר לעדת הספרדים „תלמוד תורה“.

בעלי החל לעבוד כפועל סוג א' בשרברבות ושכרו היה 25 גרוש ליום. מידי שבת הייתי אופה לכם במאפיה המרכזית ואת החמין של שבת שמתי בתנור המשותף לכל נשות השכונה. במשך שנה גרנו בעיר העתיקה עד אשר החלו הפרעות ביהודים בתקופת ההגנה, ודם רב נשפך. בעיר העתיקה היו מעט מאוד יהודים ולכן החלטנו לעבור משם ובשנת 1936 יצאנו מחומת העיר העתיקה ועברנו לחדר קטן „בשערי-פינה“ שהיתה שכונה של תימנים, בקרבת האחות של בעלי. שנתיים גרנו שם. בעלי שכר חנות ועבד בפחחות. את הילדים רשמתי לבית הספר אליאנס (כל ישראל חברים). לבעלי לא היתה

הגיגים לזכרם...

מאת שמואל בן אור אביטל (אבוטבול) הי"ד
בולדר. קולורדו. ארה"ב.

מבוא.

כאשר נתבקשתי ע"י הדודה מלכה נחמני לכתוב מילים מספר לזכרם של הבנים היקרים ז"ל, גל אדיר של מחשבות על ילדותי התעורר בי, ורציתי לתת תמונה ולו רק חלקית של המשפחה הענפה שלנו אשר הולידה מתוכה חומר אנושי ברוך מורשה, ובאווירה המיוחדת בה גדלתי שהיתה אחידה לכל המשפחה, אותה משפחה אשר הורישה את תרבות אהבת האל והאדם והבריאה עד היום הזה. ברוח זו אני מקדיש מילים אלה בחרדה והוקרה לזכרם...

בילדותי במרוקו גדלתי במשפחה רבת תרבות ועתירת רוח המורשה הספרדית הדתית והאנושית כאחד. משפחתנו גרה ברחוב אלבסטנא 285 (ירושלים הקטנה). רחוב בעל צורה מתפתלת כנחש וצר, הסבא יקיר המשפחה רבי אליהו יעקב אביטבול ז"ל גר בקומת הקרקע כולה, ומשפחתנו בת השבעה נפשות גרה בחדר אורך מידות בקומה הראשונה. בחדר זה זרמו החיים לאיטם, בעבודה שבלב היומית, בלימוד תורה, בשבת ובמועדים, בחלום הגדול של הגאולה וצפיה תמידית לבוא המשיח, ויחד עם זה דאגות היום-יום של הקיום מבחינה מעשית ורוחנית מקשה אחת. באווירה זו גדלתי בחומם של חיים רוחניים ועשירים, ובבית הספר תלמוד תורה „אם הבנים“ בו למדתי כצמח בעל קרקע מוצקה ופורייה.

הסבא היקר, רב הפעלים בקהילה, היה הרוח החיה בקן המשפחה ממנו ינקתי תשעים ותשעה קבין של חכמת חיים, וסיפוריו המופלאים על השכינה והעולמות העליונים. הרויח את לחמו ביגיע כפיו, בעוד הוא כותש את ענבי היין ברגליו ובין כתישה לכתישה יושב לנוח בחצר על אבן ענקית וספר הזוהר הקדוש בידו, ואזני כולה קשבת לקריאתו והסבריו, הוא היה תמיד עוסק במשהו, קורא, לומד, עובד, לוחש, אף פעם לא ראיתיו ללא מעשה כלשהו, תמיד בדביקותו כאילו קשרו בקשר בלתי נראה לבוראו. ובדוגמתו המופתית למדתי ממנו, ולא רק במילים, הדוגמא המעשית שלו לחיים מאושרים ומאוזנים של עשיה רוחנית וגופנית.

הימים ימי שנות הארבעים ומה שידעתי מהמלחמה העולמית, חדרים חשוכים עם נרות, פחות יציאה מחוץ לבית, וללכת כל יום לבית הספר עם בגדים שחורים כמו כל ילדי מרוקו אז, לקרוא הרבה בספרי התהילים, ולהתפלל להצלת אחי ובני עמי הנמקים במחנות הריכוז באירופה הכבושה. כצעיר לימים חשתי שחותרים מעצמי ובשרי בגוף בני עמי. ידעתי אז כאילו העולם הוא על סף הכליון והחדלון. התסיסה לעליה לארץ בעיצומה והפעילות לכך מורגשת בסודיות מה בין המבוגרים. ידעתי מאבא שיש לנו דודה בירושלים שעלתה לארץ ישראל בשנות שלושים עוד לפני ההתעוררות הנוכחית בקרב בני הקהילה. זה היה הקשר החי והישיר שהיה לנו עם ארץ ישראל. לימוד ודיבור השפה העברית היה חלק חשוב בתכנית הלימודים ב„אם הבנים“ (תלמוד תורה).

[illegible]

אלה שמות בני ובנות שנולדו לי במרוקו בעיר ספרו. שהאל יזכני לראות את בני ואת בני בני ארבעה דורות. כן נזכה לראות מביאת משיחנו ובבניין בין מקדשנו ותפארתנו.

אני הכותב אליהו אביטבול בן רפאל בן אליהו בן שלמה בן אברהם בח' בתמוז תשי"ב בעיר ירושלים.

נולדתי ביום 9 באייר תרל"ב. אשתי רבקה בת משה אלכיסלסי נולדה ב-15 באייר.

בתי אסתר ב- 8 בשבט תרכ"ה.
בתי רינה ב- 9 בתמוז תרכ"ח.
בני משה ב- 10 באב תרס"ו
בתי סולטנה ב- 8 באדר תרע"א
בתי שמחה ב- 15 ניסן תרע"ה
בני אליעזר ב- 15 חשון תרפ"א.

רבקה אשתי נפטרה ב- 12 סיון תרפ"ט.

מאשתי השניה דינה:

בתי חנה - 22 חשון תרצ"ד
בתי יעל - 13 טבת תרצ"ט.

מכתב מאבא העי"עץ לו לא לחצוד לערוקן
אלא להשאיר בארץ ישראל - בחתופת ידו.

[illegible][illegible]

— 2 —

SIGNALEMENT

Taille :	1 m.
Cheveux :	grisement
Sourcils :	"
Front :	my.
Yeux :	noirs
Nez :	allongé
Bouche :	my.
Barbe :	gris-
Menton :	
Visage :	ovale
Teint :	clair
Signes particuliers :	

Accompagné de	(nombre)	enfants :
Nom	Prénoms	Date de naissance

— 3 —

Photographie du titulaire et, le cas échéant, photographie des enfants qui l'accompagnent.

Signature du titulaire,

№ 151427 АЕ

232 חלק ב' סי' ה' ש"ה

Traduction du texte en judéo-arabe ~~sur~~ contre

פרק חמישי:

ביום בו החליט האו"ם על הקמת מדינת ישראל היתה שמחה גדולה בארץ אך ברגע שהאנגלים יצאו את הארץ החלה המלחמה ובני היו בין הראשונים שנלקחו לקרב במשך כחודש היינו במקלט בשל הפגזות על ירושלים. מימון היה במחנה „שנלר“ וראובן היה בגוש עציון. אני שמעתי על הקרבות בגוש עציון ודאגתי מאוד. ראובן היה שמח מאד ללכת לצבא. תמיד היה מרים את ידו ואומר „כולנו לעזרת העם“. הוא נפל בגוש עציון בשנת 1948.

מימון ידע שראובן נפל ולא רצה לומר לי עד ששמענו שגוש עציון נכבש ע"י הליגיון וכל חיילנו נפלו. גם לאחר ידיעה זו לא קיבלנו הודעה רשמית על מותו. רק כאשר חזרה בחורה אחת משבי הירדנים היא סיפרה שראובן היה בשמירה בעמדה ונורה עליו כדור בהתקפת הירדנים והיא גם ציינה לנו את יום מותו, 13.5.48. הוא היה קבור בגוש עציון שנתיים עד שהיה משא ומתן עם הירדנים על החלפת גופות. לאחר מותו של ראובן ביקשתי ממימון שישאר איתנו ולא יצא להלחם, אך הוא היה אומר לי, „אם כל אחד ישאר מי ילחם באויב הנכנס לארץ?“. הוא נשאר עמנו שבוע במקלט ולאחר שבוע כשיצא לביקור פגש במפקדו שאמר לו לשוב למחנה. הוא חזר למחנה שנלך. ביחד עם שישה בחורים היה מפעיל את המרגמה.

באחד הימים כאשר הוא וחבריו טענו את המרגמה התפוצץ אחד הפגזים שהיה כנראה סדוק ובני וחבריו מתו. בטרם מלאו 30 יום מפטירתו של ראובן. בערב יום מותו חיכיתי שיבוא מימון לאכול (היתה הקצבה של 150 גר' לחם שחור ובמחנה לא היה אוכל) אך הוא לא הגיע. בבוקר למחרת ישבתי לקרוא עיתון ובא איש אחד ואמר לי, „לכי לבית החולים - „ביקור חולים“ לבקר את בנך הפצוע קשה“, אך אני אמרתי לו שלא יתכן שיקחו פצוע לביקור חולים כי לשם לוקחים רק את ההרוגים. האיש התבלבל ואישר שבני מימון נפל.

הודעתי לבעלי והלכנו לבית החולים. בדרך היו הפגזות. האוויר היה רווי פגזים אשר ירדו כמו גשם והרחובות היו ריקים מאדם. כשהגענו ראינו הלוויות רבות יוצאות מבית החולים אך אפילו להלוויות לא היו באים אנשים כי פחדו מהפגזות. ארונות המתים היו מונחים במשאית אחד על השני כמו סחורה. בזמן האבל היינו במקלט ואני הייתי חולה מאוד ושכבתי במיטה ולא האמנתי שאקום אי פעם ממיטה זו. לאחר כמה שנים חלה בעלי בשיתוק ולקחתי אותו לבית החולים. ביד אחת וברגל אחת לא יכל לתפקד ובבית החולים הקלו עליו במקצת, מאוחר יותר החזירו אותו הביתה ובמשך 11 שנה שהיה משותק טיפלתי בו. לאחר תקופה זו לקה בעלי במחלות לב וריאות, רציתי שיאשפזו אותו בבית חולים. "הדסה" אך הרופאים אמרו שיש להשאירו בבית ורק כאשר מצבו החמיר החזרתי אותו לבית החולים ושם נשאר עד שנפטר ב-2 ביוני 1961. 13 שנה מהיום בו נפטר מימון בני הבכור.

14

[illegible]

1977 היינו נשואים במשך כמה חודשים והתברר לי שהוא הפך את עורו: הוא לא רצה שנגור בביתו למרות שהיה לו בית ובזמן שהיה גר אצלי התנגד שיבואו לבקר אותי בני משפחתי וידו היה קמוצה.

לפני שהתחתנתי חשבתי שבנישואי ארוה נחת ובדידותי תפוג מעט, אך הצרות שעשה לי מכלוף גרועות היו מהבדידות לכן החלטתי להתגרש. סילקתי אותו מביתי ופניתי לער"ד ששלח לו מכתב שיבוא לתת לי גט או שיתן לי מזונות. הוא היה קמצן לכן העדיף לתת לי גט ואני ויתרתי על הכתובה והמזונות, החזרתי את דבריו ושילמתי את מחיר הגט ברבנות.

ב- 15.2.78 ניתן לי הגט ברבנות ואני מודה לאל שהציל אותי ממנו. עתה חזרתי לחיים רגילים.

אני מעסיקה את עצמי בעשיית מצוות והתנדבות בעירייה, בביקור חולים וזקנים.

נדידת ישראל
מישרד העבודה
והרווחה
היחידה להתנדבות

עם
אחד
לב
אחד

**זאת
לתעודה**

כי נחמתי לאכזר

**פעלה בהתנדבות
בעסירות ובהתעדה
בשרותי הרווחה
בשנת 1978**

התעודה ניתנה ביום
16/10/79

דד ישראל כן
שר העבודה
והרווחה

יחידה

יד/ ואז קי אאר נחמתי ה' יס' סולמא נא אבימנול ענ
מטא אחט נמט זחית ולפאטמיליא כאמלא קפט נמט
ולאבא יא כנ לברכה פדוסכוס מן זיהנ' ליסיר ה דאעלכוס
וטזאנא ועזאכוס וואחד ויהר לא נמיטו ללאבז טור
וואחנא בקינא מהווטן בזאפ מאזננא דנאע וכל נקלבן
לפאין באס ילאקנא שחטועין יהר ונכנולאוו וה' קווא ה
יטמיכוס סבנ עליה וויכלפלוכוס יהר
זכאס נעלמך בלי שמתך כנ' דא' וולדך וואחד לטולד וסמלא
חיים ורא' מודך לא אטיכס ועבינאקא לפפאך ולאבא יא כנ
קלבן עליה דחמים
ולאבא יא כנ' מיל נקנקוס ומו נקלקא לאבא יפאזירא דב' -
בלגאולא יהר ולאבא יא כנ' נחבוס באס נמממול' שומך מיל
כונקס נא נכנבלכוס דאני יעבב' וסחין כז נזי נכנב נקול' יס
י'זי' ויחמין' ולאבא נחבך מיל נמון' נמיפול' נמון' זא
דילכוס דדנא דפין ולוחס דילכוס דאח ענדנא בין מיל נא
נבינס' ומאקדנא דדנע וכו' נעלמנא כיפ' נזיס דדנאליס
פלכנמא ופלעמא ופאקנ' באס נמון' עלינוס בין בלכין
ואר ואר מל נא עמא עמא נמנא דה' ה' ה'

מכתב תנחומים על פטת הבן אלישע
פאליקזר אבימנול לעלכ נמט

אב אליה אביטבול

מזכרת נצח

ר' אליהו אביטבול. היה עמוד התוך בעיר תהלה צפרו וחשקו ומאורו להחזיק בלומדי תורה ובישיבות. לחזק הני ברכי דובנן דשלהי. תמך בכל כחו בישיבת עץ-חיים, והיה אחד מחבריה. שממנה יצאו גדולי תורה אשר הם חיים עדנה. רבנים רשומים וחשובים. בלי להתגאות ובלי להתפאר. בתומו הלך. וכל כוונתו לשמים. מתך והחזיק בישיבת ת"ת אם הבנם. אל תקרי בנים. אלא בונים. אימץ וחזק ועודד תלמידים במוסד השכל. מחיר ותמורה, ביתו היתה פתוחה לרוחה. וקבלם בשמחה. ביתו בית ועד לחכמים. ובצלו מערבים ומשכימים. קבע מקום מיוחד בביתו נקי וטוב לאורחים. תלמידי חכמים אברכים כפרחים. קבע שיעורי תורה בביתו כל היום. לזקן וישיש יום יום. לחדש חידושים. ולפרש פירושים. לחדד שכלם. באגדה ובהלכה מהללם. בספר פנים יפות חשקו ומעינו. לכדם באוכל ומשקה על חשבוננו. לכבדם בשמחה. לסעוד אתו כל ארוחה. בביתו גרו רבנים ומחנכים בת"ת ואצלו היתה אורה. פזר נתן לאביונים במחשבות רעננים. כיבד לומדי ישיבות. ובלבו הטוב חוצב להבות להבת אור התורה.

ר. אליהו. נאה ויאה במעשיו היקרים. ופעולותיו הסגוליים והיקרים. מיום דעתי אותו. התורה היא מגמתו. בקר וערב הצהרים. ספר תורה בידו ובו תקועות עינים. שם לילות כימים. להשתעשע בדבריה הנעימים. אור כגבור חלציו לעורר השחר. זמן טוב ומובחר. אשר בו ישפוך צקון לחש. וכאב רבים הוא כואב וחש. ללמוד סדר תקון חצות. ובו את ה' לרצות. לימוד משניות וזוהר ותהלים. בם מגביר חיילים. ובנועם קול נעים שר בקשות לפני תפלה. אשר מהם נודף ריח בושם תהילה. כולו אומר כבוד. ובחרה לה' הוא עובד. וזמירותיו ברנה ורעדה. ברמ"ח אבריו קב' ה' ליחדא. רענן בתפילתו רענן בלימודו. ואף פעם לא עצר גשם צעדו. אחרי תפלתו ממשיך בלימוד זמנו ועתו. ללמוד חוק לישראל ברבים. עם אנשי שם המיועדים. ר' אליהו ! נהנה מגיעו כל ימי חיותו. מבית חרושת אשר על יד ביתו. עד לפני הארץ עלותו. חבר היה בביקור חולים. חברה אשר ייחל. דאגה לחולה העניים והדלים. לתת להם תרגול לשבוע. חלב ואורז וסוכר יום יום לשבוע. ביקרו רופט חנם בביתם. לבדוק אבריהם ולבוא לעזרתם. ותרופות חנם מבית מרקחת של החברה. לספק תרופות ועזרה. ואם החולה זקוק לניתוח. על אמבולנס החברה יסע אורו לו זורח.

ר' אליהו תמך בחברת מושב זקנים. לבא לעזרתם בשמחה ורגנים. חבר היה בחברת לומדי תהילים. לתמוך בם בלי גבולים. היה אחד מחברה קדישא לרחוץ מתים. שלא על מנת לקבל פרס בכל זמנים ועתים.

המנוח ! היה עושה בחדש אלול תקון כרת בביתו. רץ וזריז בזה הוא ורעיתו. בליל האשמורה מזמין לביתו עם רב ותלמידי חכמים. ותומך בם בכספים ודמים. קהל גדול הוזמן וההוצאות ידו בצלחת לא טמן. ואחרי תפילת סעודה נאה בלי הגבלה.

שר הבטחון

יקירי,

חלפה שנה נוספת, בדרך הלבטים והתקוות של העם בישראל. בשנה זו צעדנו
 כברת דרך בשבילי השלום. דגל ישראל מתנוסס בבירת מצרים. שגריר מצרים
 הגיש כתב האמנה בירושלים. מטוסים ישראלים נוחתים בקהיר ומצריים בלוד.
 משלחות כלכליות בודקות אפשרות להסכמים דו-צדדיים. איפה אי-יש מופיע
 עדיין ענן מעל הסכם השלום ושני הצדדים עושים למען פיזורו.

עם זאת אל לנו לשכוח, כי הסכם זה אמנם נחתם עם הגדולה בארצות ערב, אולם
 לא עם כל ארצות ערב. בצפון ובמזרח נרקמות מזימות להתנכל לקיומנו. הם,
 שכנינו אלה, טרם למדו שמלחמה אינה כדאית. שאת החרב, הטנק, המטוס
 והטיל יש להחליף בשולחן דיונים, וצבא-הגנה לישראל מהווה היום, כפי שהיה
 בעבר, חומת מגן, שבזכות עוצמתו וחוסנו יכולים אנו לחתור בעקשנות לשלום,
 גם בצפון וגם במזרח.

ביום הזכרון הזה נישא מבטנו לימים יבואו ונזכור ברטט, גאווה ויגון את יקירי
 העם, כמאמר הנביא: "לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר, שמן תחת
 אבל, מעטה תהילה תחת רוח כהה. לא ישמע עוד חמס בארצך, שוד ושבר
 בגבולך וקראת ישועה חומתיך ושעריך תהילה".

בהוקרה,

עזר ויצמן
 שר הבטחון

יום הזכרון תש"ם

לזוגי היקר אלדד ואלדד

אמני סוף הן אמונת מיומן נאמן. ברישת שאם פאליך
 סר היקר ס"אליהוא אגראל, ד"ר לזוגי היקר אלדד
 משב דמם סאגראל ור"ר ד"ר לזוגי היקר אלדד
 והילדים, ד"ר פכל המסכה, ד"ר מדיאלי היקר אלדד
 ממשל אמי וכף המסכה...

דארי היקר קולתי אלה מכתב מ"ם אל תמוז תש"ז
 הן נוצע לי שאם ד"ר א"ס אגראל ד"ר פאס.
 והילדים, ד"ר מדיאלי, וד"ר מדיאלי, ד"ר פאס
 ש"ר מדיאלי, ד"ר מדיאלי, ד"ר מדיאלי, ד"ר פאס
 ד"ר מדיאלי, ד"ר מדיאלי, ד"ר מדיאלי, ד"ר פאס
 ד"ר מדיאלי, ד"ר מדיאלי, ד"ר מדיאלי, ד"ר פאס

מכתב בכתב ידו
 של מימון

לשנה טובה

אחולים לבביים ושפע ברכות
 לשנה החדשה

מאת:
 מימון נחמני

ירושלים
 ערב ראש השנה תשי"ח

כרטיס
 ברכה
 שהדפיס
 ליצין
 בבית הדפוס
 שעבד
 לפני
 גיוסו
 לצה"ל

ועלו על המכוניות. לפנות ערב שודר המברק האחרון ממשואות-יצחק: „הנשים והגברים נשלחים לחברון. הפצועים מועברים לבית-לחם. בזה נגמרת פרשת גוש-עציון. הלילה לא נהיה עוד כאן”.

פרשת גוש-עציון תמה, לאחר חמישה חודשי מצור ו-240 נופלים. לאחר הכניעה פרצו לגוש המוני ערבים, שנאספו מכל הכפרים בהרי חברון, בזון, שדרו, ירו זה על זה והעלו את הבתים באש. ובאותה שעה, שבה הכריז דוד בן-גוריון במוזיאון תל-אביב על הקמתה של מדינת-ישראל, הובלו 280 שבויי עציון ב„מסע-נצחון” ברחובות חברון, כשתושבי העיר צמאי הדם מנסים להסתער עליהם ולרצחם, ואילו חיילי הלגיון מגינים עליהם בעוז ויורים על ההמון.

מתברר ובית-לחם הובאו השבויים אל מחנה השבי באום-אלג'ימל שליד מפרק (סמוך לגבול עירק-ירדן). תשעה חדשים שהו המגינים בשבי, ולאחר שחרורם הקימו ישובים חדשים בארץ — את ניר-עציון בהרי הכרמל, משואות-יצחק ועין-צורים באזור שפיר ורבים בעמק-שורק.

בראשית תש”י התיר הלגיון הערבי לנציגי הרבנות הצבאית לבקר בגוש-עציון ולהעביר את עצמות הנופ” לים לקבר ישראל. הרב הצבאי הראשי שלמה גורן הגיע לגוש עם חבר עוזריו ונערך “מבצע ליקוט עצ” מות”. בכ”ה בחשוון תש”י הובאו הנופלים למנוחת עולמים בבית-העלמין הצבאי בהר-הרצל.

כל סיכוי להמשיך ולהילחם, והוחלט להציל לפחות את חיי המגינים. מפקד הכפר יצא לנהל משא ומתן עם האויב, אך הוא נורה ונפל. שרידי הלוחמים קיבלו הוראה להפסיק את האש. הם נאספו מסביב לבונקר המפקדה, מאקפים ערבים מכל עבר. ואז, לאחר שצלם ערבי צילם את הניכנסים, פתחו הערבים לפתע באש על הלוחמים חסרי הנשק. התחיל קרב-מזדה אחרון.

איש מן המגינים לא נותר לספר על אחריתם של מגיני כפר-עציון; אך ממקורות ערביים מסתבר שנערך קרב מעמדה לעמדה. 20 בחורות שנמצאו בבונקר, איבדו עצמן כנראה לדעת. אספסוף משולהב עטה על בתי הכפר ועסק בשוד. מבין מגיני כפר-עציון נותרו רק ארבעה בחיים; שניים ניצלו על-ידי ערבי זקן שלא נתן לנגוע בהם ומסרם לידי קצין הלגיון. חבר משק אחד הסתתר בכרם ועם חשיכה הגיע בזחילה למשור-אות-יצחק וסיפר על אחריתם של „מלכה” (שם-הצופן של כפר-עציון); וקשרית אחת ניצלה על ידי קצין לגיון.

משנודע בירושלים אחריתם של מגיני כפר-עציון נערך משא ומתן קדחתני עם הלגיון באמצעות הצלב האדום. לאחר חצות הודיע מטה ה„הגנה” בירושלים כי הושגה שביתת-נשק; הפצועים והנשים יוחזרו לירושלים ואילו הלוחמים ילכו לשבי. למחרת, יום ששי, ה’ באייר, הגיעו אוטובוסים ומשאיות של הלגיון אל שלושת ישובי הגוש הנותרים. הלוחמים העייפים הגיעו את נשקם (שחובל ברובו)

ארגון חברי ההגנה
סניף ירושלים

תעודת סמל ההגנה

מספר הסמל והתעודה ח / 163

שם המשפחה: גורן

שם פרטי: שלמה

שם האב: אברהם

מקום לידה: ירושלים

שנת לידה: 1927

שנת עליה: 1935

שנת כניסה להגנה: 1945

ניתן ב: ב' אלול תש"ה 1955

נפל ב: 30 אפריל 1948

בתאריך: 12.5.48

מועצת סניף ארגון חברי ההגנה

ארגון חברי ההגנה
סניף ירושלים

תעודת סמל ההגנה

מספר הסמל והתעודה ח / 162

שם המשפחה: גורן

שם פרטי: שלמה

שם האב: אברהם

מקום לידה: ירושלים

שנת לידה: 1925

שנת עליה: 1935

שנת כניסה להגנה: 1945

ניתן ב: ב' אלול תש"ה 1955

נפל ב: 30 אפריל 1948

בתאריך: 2.6.48

מועצת סניף ארגון חברי ההגנה

[illegible]

סוף ביתך גם את מכתב' הראשון ואני מקוה שאני
 תגלה אותו ותעתיק לי תשובה מה שזכרתי ומה שחשבתי
 אצלך ואני אכתוב מיד ואם שום דבר חסר ואם אתה
 צריך מכתב רחוקות ואני אבקש ממך שתכתוב לי
 בבית המדרש אם יש לי ידע ויכולת אני שכתוב גם
 דרך הסוד שום קבלתה ק' אפילו כה כ"ה

שאלה בקול הסוד מספר 1. איך היה אצלכם ובספר
 איך היה הערב במחשבותי. תשובה "יש לך הסברות יפות,
 תשובה, תשובה, תשובה, תשובה, וכן הסברות במחשבותי
 יש למעלה תשובה מיוחדת, איך היה הערב ואיך היה
 עכשיו הבעת אולי תשובה שתתקן לי ואולי תתקן
 אותי מזה. אין לי, בתנאים אלה זהו כי הנה אולי
 באתם בו את המכתב הנה מכתב מאור סליחה על
 הכתב שחא לא מסודר כי חייתי

7222

בברכת כל מה ומה חרות
לפי דמות כל ישראל את מנצח וחסד
הימים ויבא את ה' ישראל (משק ויבא)

1940 1000 1000 1000

תעלה נחמה

Nautilus

א.ב.ב. : ב' תר"ם : 29.3.118

1. היום

[illegible]

במסגרת

10218N

1000 / 21160

בית אברהם בית אברהם

צבורי האוכל נמנה.

נחמני ראובן

נחמני ראובן

בן אשר ומלכה (סולטנה) נולד ביום ז' בשבט תר"צ 5.2.1930 בעיר ספרו שבמרוקו. עלה ארצה ב-1935, למד בבית ספר כי"ח ובבית ספר רטיסבון בירושלים. עבד שנה וחצי בצנזורה הבריטית. אחר כך למד את מלאכת הספרות ועסק בה. הדריך ילדים ב"גן השעשועים". היה חבר ההגנה. משאת נפשו: קיבוץ גלויות ועליית יהודי מרוקו. במלחמת השחרור נשלח לים המלח לשלושה חודשים. אחר כך נשלח לעזרת גוש עציון. הוא נפל עם נפילת גוש עציון ב-13.5.48 באייר תש"ח, ונשאר קבור שם עד שב-17.11.1949 הועבר להר הרצל בירושלים.

3

ק. 4. 5. 1.

לכבוד הומו הקדמ

שום פק:

במכתבי החביון סונו בותק

והיו מכתב חסודת ונוי מכתב

סתבתקו לי אנו מכתב לוס מכתב

אנו מכתב, סוית'ל'ס לא נשוא סם

קפסו מכתב דם לאשאו דם לאמון

דם לא הקדמת והדודים דם

דם מכתב אנו מכתב אנו לא

קבלתם סות המכתב אנו הקדמו

מכתב קדמ ומוקד סתבתקו לי

למ מכתב חסודת

דבי אממן מית מכתב לאמון

בית חסודת מכתב מכתב נחמני

אנו מכתב

מכתב מכתב

מכתב נחמני

Rauben Rauben

3
מכתבים
בכתב
יד
דל
ראובן

11752

15/30

הסוכנות היהודית
לארץ ישראל
הועד הלאומי
לכנסת ישראל בא"י
מרכז המפקד לשרות העם
ירושלים, רח' בנייהודה 7 — טלפון 2749

לכבוד

שם המשפחה

השם הפרטי

הכתבת

השכונה, הרובע, הנחלה, החצר, בית

ירושלים

צו התיצבות

ירושלים, טו סבת תש"ח (18.12.47)

בתוקף צו הגיוס שהוכרז על-ידי הנהלת הסוכנות היהודית לא"י והנהלת
הועד הלאומי לכנסת ישראל בא"י ביום כ"ב כסלו תש"ח (16.12.47) לקראת
גבר ואשה בישוב בין הגילים 17—25 להתיצב לקראת התגייסותם לתפקיד
אשר יוטל עליהם על-ידי מרכז המפקד לשרות העם.

בהתאם לצו זה עליך להתיצב בתחנת הגיוס האזורית

במחנה 3-8 ארבע

בין הימים י"ט—כ"ד טב תש"ח (11.1.48—21.1.48) בין השעות 4—9 אחר הצהריים
הבא אתך את תעודת הלידה או תעודה אחרת המוכיחה את תאריך הלידה.

ההתיצבות — חובה!

יהודי שהצו חל עליו, חייב להענות לצו ללא כל דחוי!
שמור על צו התיצבות זה והבא אותו אתך לתחנת הגיוס האזורית.
זכור כי כך תלויים בטחון היישוב והגשמת המדינה העברית!

(—) מ. איזנשטאט (—) י. טשרנוביץ (—) אהרן חיים כהן
יו"ר סגן יו"ר מזכיר כבוד

מרכז המפקד לשרות העם בירושלים

טפס 1—1/48—12.000. המפקד לשרות העם, ירושלים.

משרד הבטחון - אגף כח אדם
המחלקה להנצחת החייל

אישור

הננו מאשרים בזה

כי נחמן אימון ז"ל
בן אשר וסלמה (אלכס)
נפל ביום כ"ב אייר תש"ח
(26-48)

הובא למנוחת עולמים בבית הקברות

הר הזיתים - ירושלים

נדע 1960

מנהל המחלקה

ק/30524 סא"ל משה אורן

אוריאל אופק

גוש עציון בהרי חברון

הקרבת האחרון

בג' באייר עם שחר, יומיים לפני תום המנדט הבריטי על ארץ ישראל, פתח הלגיון הערבי בהתקפה המכרעת על גוש עציון. התקפה אדירה זו נערכה בפיקודו של קולונל בריטי, ונטלו בה חלק 40 משוריינים וטנקים, מצוידים בתותחים ובמכונות ירייה כבדות, שני גדודי רגלים ואלפי כפריים מזוינים. אחוזי תאווה רצח ושוך.

ההתקפה התחילה בהפגזה כבדה על המגזר הרוסי, ואחריה הסתערו גדודי הרגלים. אז מיהר מוש, מפקד הגוש, למגזר, בידעו שכאן מרכז הכובד של עמידת הלוחמים. אבל לאחר שהאויב התחיל מכתר את המגזר לא היתה ברירה אלא לסגת. בעת הנסיגה נהרג מוש, וכן נפצע קשה מפקד המגזר, המלחין צבי בן-יוסף. הקרובים אליו שמעו כיצד שר ברגעיו האחרונים את שירו: „ואם בקרב פול אפולה, רע, אתה את נשקי לנקמתי תטולה“.

המגזר נפל. אחריו הסתערו כוחות הלגיון על המשלטים האחרים, ובגמר היום הראשון למלחמה היה הגוש מבוזר לשלושה קטעים נפרדים; כל משק נאלץ לארגן את הגנתו בנפרד.

עתה ריכוז האויב את עיקר כוחו על כפר-עציון. המשק הופגז קשות במרגמות ובתותחים, וגלים גלים לפניו פקד על הגוש עוזי נרקיס, היום אלוף פיקוד המרכז.

של לגיונרים וכפריים הסתערו על הנקודה. אך המגינים החמושים ברובים ובסטנים הדפו את כל ההסתערויות.

עם לילה חלה הפוגה בקרב. בחצות פונה בית-החור לים, על רופאיו ופצועיו הרבים, מכפר-עציון למשואות יצחק. המגינים נחו והתכוננו ליום הבא.

עם שחר התחדש הקרב ביתר שאת. ב־7 בבוקר שודר, הודך כדי הפגזה, השידור המסורתי האחרון מכפר עציון לילדים ולאמהות שבירושלים.

שעות ארוכות נמשכו ההפגזות וההסתערויות. בשעות הצהריים הצליח טור משוריין של האויב לפרוץ את שער המשק ולחדור פנימה. היה ברור שאין עוד

11751

15/30

לתשומת לב מקבל מכתב זה

אם האיש שאליו מיועד מכתב זה עבר לדירה אחרת או עזב את העיר, חובה על שכניו או קרוביו להודיע על כך לתחנת הגיוס האזורית הנזכרת בגוף המכתב.

הועד הלאומי
לכנסת ישראל בא"י

הסוכנות היהודית
לארץ ישראל

מרכז המפקד לשרות העם
ירושלים, רח' בן-יהודה 7 — טלפון 2749

לכבוד

שם המשפחה

השם הפרטי

הכתבת

השכונה, הרובע, הנחלה, החצר, בית

ירושלים

צו התיצבות

ירושלים, 18.12.47

בתוקף צו הגיוס שהוכרז על-ידי הנהלת הסוכנות היהודית לא"י והועד הלאומי לכנסת ישראל בא"י ביום כ"ב כסלו תשי"ח (5.12.47) נקרא גבר ואשה בישוב בין הגילים 17—25 להתיצב לקראת התגייסותם למפקד אשר יוטל עליהם על-ידי מרכז המפקד לשרות העם.

בהתאם לצו זה עליך להתיצב בתחנת המערכת

ב-11/12/47

הבא אתך את תעודת הלידה או תעודה אחרת המוכיחה את תאריך הלידה.

ההתיצבות — חובה!

יהודי שהצו חל עליו, חייב להענות לצו ללא כל דחוי! שמור על צו התיצבות זה והבא אותו אתך לתחנת הגיוס האזורית. זכור כי בכך תלויים בטחון היישוב והגשמת המדינה העברית!

(—) מ. איזנשטאט (—) י. טשרנוביץ (—) אהרן חיים כהן
יו"ר סגן יו"ר מזכיר כבוד

מרכז המפקד לשרות העם בירושלים

המפקד לשרות העם, ירושלים.

טפס 1—1/48—12.000.

משרד הבטחון - אגף כח אדם

המחלקה להנצחת החייל

אישור

הננו מאשרים בזה

כי נחמן רואן ז"ל

בו אשר וסער חסדי

נפל ביום ג' א"ר תשי"ח

25.48

הובא למנוחת עולמים בבית הקברות

הר הזיתים - ירושלים

מנהל המחלקה

ק 30524 סא"ל משה אורק

לזכר בנים שנפלו

נחמני מימון

מתוך ספר יזכור - של מלחמת השחרור

נחמני מימון

בן אשר ומלכה (סולטנה) נולד ביום ל' בשבט תרע"ז 2.1927. בעיר ספרו שבמרוקו, עלה ארצה באוגוסט 1935.

למד בבית הספר כל ישראל חברים (אליאנס) בירושלים. עבד כמכונאי דפוס מומחה בבית הדפוס „מוריה" ותמך במשפחה.

חבר הנוער העובד, עשה זמן קצר בהכשרה בקיבוץ „רביבים". מגיל 15 היה חבר ההגנה. בתחילת מלחמת השחרור היה בן 18, התגייס לצה"ל ומילא תפקיד של רמ"ם השתתף בפעולות קרב רבות בסביבות ירושלים, ליווה את המשוריינים העולים להר הצופים עם האספקה והתחמושת המוברחת להדסה ולאוניברסיטה הנצורות. פעם הותקף המשוריין בו נסע עם ארבע חברים מלווים אחרים. הם השיבו אש. חברים נפלו על ידו ובנס הוא נשאר בחיים יחידי, אך עמד ולחם בגבורה עד אשר הגיעה תגבורת והוציאה את המשוריין על כל האספקה והנשק שבו. הוא שכב בבית החולים שבע ימים. היה פצוע קל ולאחר מכן חזר לתפקידו. שירת בגדוד מוריה, נפגע ונפל בהתפוצצות פגז ליד המרגמה. במחנה שנלר ליד ירושלים. הוא ושלושה חברים ביום 2.6.1948, ביום כ"ח באלול תש"י 10.9.1950 הועבר למנוחת עולמים להר הרצל בירושלים. בן 22 היה בנופל.

המנוח ! רוב מעשהו בשותפות עם רבקה הצדקת. אשתו אשר בעורקה וגופה במצות כן מוצקת. אשר הסכימה אתו עמו לכל דבר שבקדושה. כל אמרתו חיש עושה. והיא היתה חברת הנשיאות לנשים צדקניות בתלמוד תורה. אם-הבנים. אשר ממנה יצאו מאות תלמידים ורבנים. היא היתה ממקור ושורש טוב. וכל מצוה לה חטוב תחטוב. ברוכה היתה במעשיה עם נשים צדקניות. במתק לשונה ובהדרכתה לחקק גבית ונפש רעבה להחיות. חלל ריק נשאר במותה. ועלתה לעולם רוחני לקבל שכר פעולתה.

המנוח ! עלה בכחות עצמו בשנותיו האחרונות בימי השיבה. לשכון כבוד בארצנו בחיבה. עזב רכושו והונו בשמחה. וגר בארץ בלי יגון ואנחה. דר בשיכון צר ידים. במטבח אשר היה לו בעדי עדיים. שכח ביתו בשתי קומות עם כל הדרו. ויופיו והדרו. וכשבקרתיו בירושלים. לא כהתה עינו לא גם ליחו יפה עיניים. עודר גינתו היה. ונפש טוב רויה. ולשאלתי למה לך ? כדי לקיים מצות ונטעתם בארץ ענה לי כי הברכה. והוסיף לאמר: בארץ כל יהודי מקיים מצות יישוב הארץ הנסוכה. וכן העובד בטוריה. מקדש שם הוה והיה. גם הבנאי גם האכר. יש לו שכר. גם השומר בגבולות. יש לו מצות כחבילות. כדברו אלי היה רענן ושופע רצון טוב. כנאה לשמו הטוב. וגופו מלא מרץ לחיבת הארץ. להלל שוכן שמי ערץ. נפטר בשיבה טובה. ובהסתלקותו כל מכיריו נפשם דאגה. השאיר אחריו בנים אצילים. בנים ברוכים ומהוללים. יהיה זכרו ברוך ותנצב"ה.

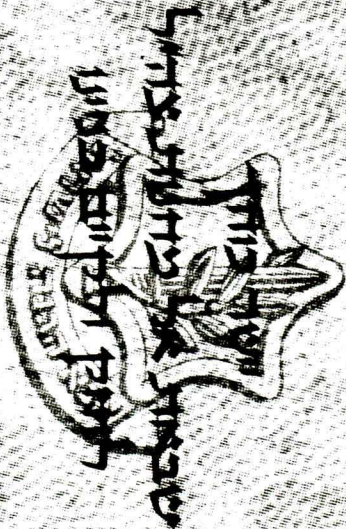
חתנו המנוח אשר נחמני ז"ל היה אדם תם וישר ירא אלהים וסר מרע. ביתו פתוח לרוחה. במשאת וארוחה. בעליה הגדולה ממרוקו שנת 1948. כל חיל כל רוק נמצאת בכיסו כתבת של נחמני. וכשבאים מקבלם בסבר פנים יפות ובשמחה. אורחים בעשרות בביתו. ורצון ושמחה אתו. בעל מדות ישרות. ומצות רבות. המנוח הלך לבית עולמו והשאיר בנים רוחניים חבילות חבילות. אגודות אגודות. זכרוננו לברכה. הכל עשה בעזרת אשתו מלכה. תבדל לחיים טובים. אשר שאבה הוד פעולותיה. מהוריה ילדוה. צעדה וצועדת בדרכם. ובכל מהלכם. מאז ועד היום ביתה פתוח לרוחה. בלב טוב ונפש שמחה. עזרה לזולת לבנות בית נאמן. במתק צוף ומן. אשת חיל עטרת בעלה. זך וישר פעולה.

אשר נחמני ! עלה ארצה עם 3 ילדים. אשר בשנים האחרונות. אל שאננות. אנחות רבות יגון וצער ועינים דם זורמות. כי בנם הקטן אלישע ז"ל נפטר בגיל 10 שנים. והיקרים שלהם ראובן ומימון נפלו בקרב בשנת 1948 על אדמת המולדת. מתו מות גבורים. ומסרו עצמם על קידוש השם. דם הנשפך. הוא כדם קרבן עולה. ונפחו נפשם בקדושה וטהרה. והם יבקשו רחמים על משפחתם ועמם וחיילי צבא הגנה לישראל. יהיה זכרם ברוך ותנצב"ה.

הוריהם השכולים. למרות כאבם וצערם. קבלו גזירת הבורא ברצון טוב ובהבלגה. ועם כל זה. המשיכו בהכנסת אורחים יום יום. ותבדל לחיים מלכה אמם. עודנה ממשיכה בגמילות חסדים לכל הפונה אליה. ומחלקת צדקה בהפרזה לבתי כנסיות ולנזקקים. יהיה רצון תבורך מפי עליון באורך ימים ובבריאות מתמדת. וגם עד זקנה ושיבה ה' לא יעזבינה ותזכה לגאולה שלימה בקרוב אמן.

אשת חיל מופלאה

ברכת צד"ל נתנה לך

לעזרוב

אשת חיל מופלאה

אליהו - אליהו
פיקוד חברים

No. 53738.

Name of holder SULTANA

NAHMANI

Place of residence g'lem

Mahatma

Place of business _____

Occupation Housewife

Race Jewish

Height 5 feet 2 inches

Colour of eyes Brown

Colour of hair, Black

Build Medium

Special peculiarities... *Spectacle*

Signature of issuing officer *[Signature]*

Appointmen District Commissioner

Signature of holder Sultana Rahman

Place Y'hus Date 8/14/98

Date 8/14/95

[illegible]

העדים. יכנסו. מכתב. מכתב. יתכן לעולם
לפנינו נחלת נחלת הנהגה במעשה בימינו

11

כנו' עבד עשו'

משנת 1940 היו הקצבות במזון ולכל משפחה נתנו פנקסים עם בולים ונקודות למי שהיה כסף היה עוסק בשוק שחור לקניית מצרכים. אחותי שמחה ז"ל נפטרה במרוקו באותה שנה שנפטר אלישע בני. בשל המלחמה לא היינו מקבלים מכתבים אך אני ידעתי שהיא מתה בעקבות חלום שחלמתי ובו ראיתי אותה מכוסה עם סדין לבו ואמנם מאוחר יותר הגיע מכתב לבעלי על מותה של שמחה אך הוא הסתירו כדי שלא אשב שבעה ולאחר חודש נתן לי אותו. ובכך נתאמת חלומי.
הפרנסה היתה קשה מאוד וגידלתי את ילדי בקושי. כאשר מימון החל לעבוד עזר מעט וראובן למד ספרות ועבד מעט במקצוע זה.
באותם ימים היו נלקחים בני לאימונים באמתלה של טיולים.

- 1 -

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CONSULAT GÉNÉRAL DE FRANCE
EN PALESTINE

PASSEPORT

N° 152 -

Nom LAHMANI

Prénoms Acher

Nationalité Moroccan, protégé français

Lieu et date de naissance Jérou
prisonné 1902

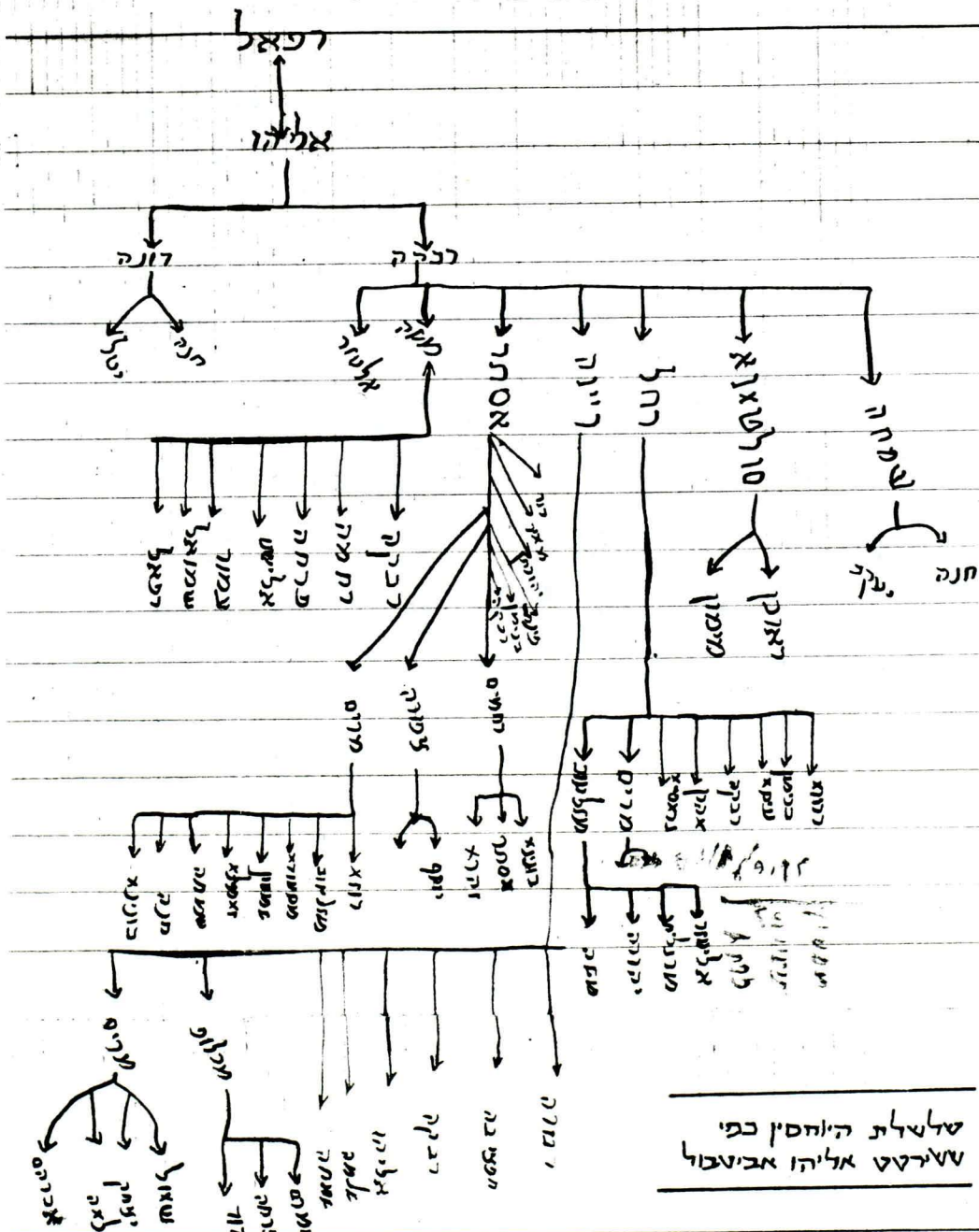
Profession ferblantier

Domicile Jérusalem

Imm. Jan III/353 du 28.11.35 -
Ce passeport contient 24 pages

J. A. 607 151427 A E

כינו' ובנותיו יוצאי חלצין של הסכא
אליהו יעקבאביטכול יחשל"א
כן פורת יוסף בן פורת עלי עין כמות צעדה עלי שור

בעה"ו.

הרב יהושע מאמאן נר"ו

לפנים רב ראשי וראב"ד לערעוורים במראקש
וכל אגפיה (מרוקו), וכעת רב בנהריה (ישראל).

דוכרן סהדותא

הן צדק להגיד כי ישר, שהאיש המאושר, יקר רוח איש תבונה, ואת קדושים נמנה, קובע עתים לתורה, כחשיכה כאורה, אגודת הבושם, חרד לדבר השם, כהה"ר אליהו יעקב אביטבול, עליהו לא יכול, זה כמה ומורשי לבבו הטהור השיאוהו לעלות לשכון כבוד בארצנו הקדושה, להתקדש בקדושת הארץ אבן הראשה, ולחסות נכונה, תחת כנפי השכינה, כמו שהטמינו רז"ל ברמ"ז בדברי קדשם כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, (כתובות ק"י ע"ב).

והן היום תלי"ת נראו לו סימני טהרה, ונוכח לדעת כי מחשבתו הטהורה, נצטרפה ל- מעשה נורא, ומאת ה' היתה זאת שנתקבל לפני האיש אדוני הארץ, ופתקא נפלה לו ממלכותא דארעא, כעין מלכותא דרקיעא, ובכן האיש אליהו זכור לטוב הנז', דרש ממני להניף עטי עט דודים, להגיד בעליל לארץ מקצת מתרומות מידותיו הטהורות, ובכן לעשות רצון צדיק כי ר"ב הוא, גיליתי דרעאי ונפל נהורא רבתא, ובפה מלא אמי- נא, מה שראתה עיני, כי מימי חורפי וקוטני, ידעתי את האיש ואת שיחו, ידיעה נאמנה, והכרתי דרכו הנכונה, איש צדיק תמים, מלא רחמים, פניו מאירים כמנורה הטהורה, זכה וברה, תורה עם דרך ארץ שלב, אהוב טהור לב, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, וליראת השם הטהורה, כולו מחמדים, רודף צדקה וגומל חסדים, טוב ומיטיב לכל דורשיו ושוחריו, ואני הצעיר מימי חורפי אהבה עזה אהבני, ויום יום דרשני, ועמד ליד ימיני, ובזמן האחרון אזר כח ויסד * * * בעיר מולדתו צפרו (מרוקו) ישיבת תחכמוני, מלאה חכמים וסופרים לומדים תלמוד והלכה, וזה כעשר שנים והיא כנחל משוכה, וראש ה- ישיבה היה אדוני אבי מורי ורבי, מני"ר, דגול מרבבה, ריש מתיבתא, דרופיתקא ד- אורייתא, הרה"ג, מעז"מ, כקש"ת המלאך רפאל עמרם מאמאן זצוק"ל וזיע"א.

הן אלה קצות דרכיו הטהורות והיקרות, של האיש אליהו זכור לטוב הנז', יהי"ר זכות התורה, תעמוד לו לימינו, ויפק האל תמיד רצונו, וישלם פעולו ותהי משכורתו שלימה, משוכן שמימה אמן. החותם בסדר הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו, כי אתן שנ"ת תשו"ב תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד לפר"ק, והיא התש"ח ליצירה, ולראיה חתמתי פה אספי יע"א (מרוקו), הצעיר עבד האל הנאמן.

יהושע מאמאן נר"ו.

רב ודיין בעי"ת אספי יע"א (מרוקו).

פרנסה טובה וחיינו בדחק. החדר בו גרנו היה קטן וצר לנו לכן שכרנו חדר גדול יותר בשכונת גאולה. היה זה חדר במרתף אשר בזמן גשמים הוצף כולו במים, לכן עזבנו באמצע השנה ועברנו לגור ב,,נחלת ציון" עד לסוף השנה.

ב-1939 פרצה מלחמת העולם השנייה. היו הפגזות על חיפה ותל אביב ומשום כך תושבי ערים אלה עברו לירושלים והצפיפות גדלה וכן גם הדרישה לדירות לכן לא החלפנו את מקום מגורנו ונשארנו בנחלת ציון.

אלישע, בני הקטן, היה חולה (היה זה בשנת 1940) והייתי לוקחת אותו לבית החולים,,הדסה" ברח' החבצלת. הוא היה בן 10 וסבל ממחלת לב. בה' באייר הלכתי לביקור בבית החולים ולא מצאתיו במיטתו. שאלתי את האחיות והיא סיפרה לי שהוא נפטר. אותו יום הייתי כמשוגעת והלכתי לספר לבעלי ולקרוביו. הוא נקבר בהר הזיתים בגלל הפרעות ביהודים לא יכולנו להציב לו מצבה, וכך עפ"י הזכרון ידעתי היכן קיברו, מפני שהערבים היו יורים באנשים שהיו הולכים לקבור. מצבה עשיתי לו רק לאחר מלחמת ששת הימים כאשר נכבש הר הזיתים. אחרי מותו התנחמתי שלפחות נותרו לי שני בנים, אחרי שנה עשיתי ברמצוה למימון. כאשר גמר את ביה"ס היסודי לא רצה ללמוד בתיכון אלא ללמוד מקצוע ואמנם התמחה בדפוס.

צילום - תמונה צוריק

לפי ידיעתי יהודי מרוקו וצפון אפריקה תמיד עלו לארץ ישראל בתקופות שונות עוד לפני שה"רעיון הציוני" היה נפוץ כמו בימינו. הקשר לירושלים לא נולד בתוכי כתוצאה של הפצת ה"רעיון הציוני" אלא גדל והתחזק בי יותר ויותר כתוצאה מידיעת ההיסטוריה של עמי והתפילות הדתיות של "ותחזינה עינינו". ועוד בקוראי את ספרי הנביאים האהובים במיוחד עלי, גדל בי הרצון לעלות לארץ ולחדש ימינו כקדם, ולדרוך על אדמתי הקדומה כמו אחי הנביאים.

הרבה לא ידעתי על הדודה מלכה מירושלים, ידעתי שאבא ואחי רפאל התכתבו איתה, ורציתי גם אני לראות אותה כשאזכה לעלות לירושלים, ועל ידי כך ליצור ולחדש את ההמשך התרבותי לתחיית עמי במולדתי הנצחית.

לאחר כמה נסיונות נפל לחמוק מידי אימה חנה רבידא בת משפחת אל-זכרי הידועה לתפארה, אשר עקבה אחרי בשבע עיניים "שלא אברח לה", הצלחתי איך שהוא בברכתה לנסוע באוטובוס לעיר פאס הסמוכה ומשם לתאזא ולאליז'ר כשאני מתחפש בלבוש ערבי כדי שלא יתפסו אותי בגבול בין מרוקו לאליז'ר, ודרך המחנות של מרסייל עד הגיעי לארץ בסביבות חג הפסח. יצאתי את צפרו העיר בברכתו של הסבא היקר שהבטיח לי לבוא בקרוב לירושלים גם הוא. ברכתו ללא מילים של אבא גם לוותה אותי בדרכי.

לא כאן המקום לעמוד על פרטי התלאות אשר מצאוני בדרכי, ממחנה הנוער קרית שמואל ליד חיפה ולקיבוץ איילת-השחר עם הקבוצה הראשונה של נערים מצפון אפריקה באותו קיבוץ. משם למשווה ישראל בו למדתי בסקטור הדתי של מחזור ל"ב, ועד לגיוסי לצה"ל. מהקיבוץ שמתי את פעמי לכיוון ירושלים בטלטול האוטובוס, לבקר את הדודה מלכה אשר הרבה דובר בה בביתנו במרוקו, ולבי מלא צפיות.

מצאתי סוף סוף את הכתובת שלה בנחלת אחים עם קושי כלשהו, אך הרחובות משום מה נראו לי כמוכרים, משום צורתם הדומה לרחובות ילדותי. וחשבתי בליבי, האם הדודה תכיר אותי? הרי אף פעם לא ראתה אותי, ומה אגיד לה? הדי הפרידה הקשה מההורים הגביר את תחושת כאבי והקשר מילדות את הדודה, כאילו נוכחות של משפחתי נמצאת אצל הדודה, הורי טרם עלו לארץ אך אני מעז סוף סוף לנקוש על הדלת בחרדת מה לקראת הפגישה המיוחדת. נדמה לי שאני עדיין בחלומי לעלות לארץ, וכבר אני כאן ליד דלת דירתה של הדודה.

שמיעתה כנראה היתה חלשה לשמוע את נקישתי על הדלת, הצצתי פנימה ולפני אשה בלבוש צנוע וספר בידיה, יושבת בניחותא במיטתה טרם הרגישה בנוכחותי, רק עמדתי דומם וחיכיתי לתשומת ליבה אשר באה מיד כשהרימה את עיניה מהספר, בשמחה רבה קמה ממיטתה. אלי לחבק אותי. אתה הוא, "שמואל הקטן" (כינאי חיבה מילדותי)?

כן דודה אני הוא ולא אחר, עניתי, התבוננתי סביב ונפלתי שוב על זרועה וליבי בוכה ושמה כאחד. מידיד לאחר מכן ניגשה למטבח להגיש לי ארוחה חמה וטעימה לאחר הנסיעה המייגעת מהקיבוץ בגליל. מה לבן חכמים ורבנים לעשות בקיבוץ לא דתי? היא שואלת, היא דיברה על ליבי לעבור לבית הספר החקלאי מקווה ישראל, ושלא אשכח חלילה את מורשתי הדתית, עתה שבאתי לירושלים הבנויה יש לא לאבד את החינוך שקיבלתי במרוקו. אחרי הביקור ההוא היא עזרה לי לבקש העברה למקווה ישראל, וכך אמנם היה הדבר.

אך באותו ביקור ראשון לא יכולתי להשתחרר מהתחושה המוזרה אשר תקפה אותי בהיותי בביתה. משום מה לא ידעתי דבר וחצי דבר על מימון וראובן ז"ל, אך שאלתי

תקופת הילדות

פרק ראשון:

נולדתי בעיר ספרו שבמרוקו בשנת 1910. מאז שפקחתי את עיניי בעולם זה היתה אימי ז"ל מספרת כי בהריונה חלמה שהיא נמצאת בבית גדול ובו הרבה בנים ובנות, אשה אחת אמרה לה קחי את הבת הזו וקיראי לה בשם סולטנה ואמנם כאשר נולדתי קראו לי סולטנה, לבית משפחת אבוטבול. עתה שמי בעברית מלכה. הייתי בת שביעית בילדי משפחתי. אבי, אליהו אביטבול ז"ל, אמר שבאתי ב"מזל טוב" מפני שמאז הולדתי החלו עסקיו לשגשג: הוא פתח חנות לבדים, קנה בית גדול וכלכלתו היתה מצויה בשפע.

אמונה זו ב"מזל טוב" מסתמכת על הפולקלור היהודי שהמספר 7 מביא תמיד מזל. אימי, ז"ל, היתה מספרת: כאשר הייתי בגיל 3-4 שנים הייתי משחקת בבובות מסמרטוטים, 3 במספר, אשר קראתי להם: הראשון ר' מימון, והשני מימון והשלישי מ'ימן, הייתי אומרת שגורל שלושתם למות. לפי דברי אימי הייתי ילדה שקטנה ונוחה מכל שאר אחיותי.

בהיותי בת שנה אחת כבשו הצרפתים את מרוקו ושלטו בה (מלחמת העולם ה-1) משום כך בהיותי בגיל 6 יכולתי ללמוד בבית הספר הראשון שהוקם ע"י הצרפתים (כ"ח כל ישראל חברים). הייתי הראשונה מבין אחיותי שלמדה לימודים סדירים מאחר ובנות במרוקו לא היו לומדות. קיים היה רק, "תלמוד תורה", שם למדו אך ורק הבנים.

כל יום היינו לומדים בצרפתית עד 4 אחה"צ, ואחר הלימודים היה בא רב ללמדנו תורה שעה אחת ביום. המורים היו מתפעלים מכשרי בלימודים.

בגיל 9 ביקשו את ידי מהורי וערכו אירוסין מבלי שאדע כלל מה מתרחש באותה תקופה לא היתה הנערה מכירה את ארוסה כי הסידורים נעשו ע"י הורי שני הצדדים, רק בליל הנישואין התירו לחתן ולכלה לראות זה את זה.

פעם עברתי ברחוב עם בת אחותי, מרים אלבז, והיא אמרה: "הנה הארוס שלך ואני לא האמנתי לה כי לא הכרתי".

בראות נערה את ארוסה צריכה היתה לברוח ולהתחבא. בהיותי בגיל 10 נרשמו הורי לעליה לארץ ישראל. אימי טענה שלא תעזבני לבד עם בעל בגיל כה צעיר ולכן יש לערוך חתונה כדי שהחבר יצטרף עימנו לארץ ישראל. אך הורי הבחור מיאנו להיפרד מבנם ואירוסנו בוטלו. מאחר יותר ביטלנו את הנסיעה לארץ ישראל עקב חלום שחלמה אמי: בחלומה הלכה לקבל אישור נסיעה לארץ ישראל ונאמר לה שהכרטיס שלה עדיין לא הגיע. לכן נשארנו במרוקו ואני נשארת ללמוד.

בדחילו ורחימו אני כותב מלים אלה לזכרם של מימון וראובן נחמני ז"ל, אשר הקריבו את חיי נעוריהם ונקטפו משחר עלומיהם אל עולם האמת, למען תחיית העם רווי הכאב והיגון, ואני מצטרף למוקירי זכרם החי בלבי לנצח, וכן בהוקרה רבה לאופייה הסבלני למופת של הדודה מלכה מירושלים שתחיה.

יהיה זכרם ברוך ויהחיה בליבנו כאש שלהבת, ולזכור את המורשה של עמי המפואר אשר שלהבת יה לא תכבה לעולם.

במותם ציוו לנו את החיים עד עולם.

ולדודה מלכה נחמני, ינחם אותה האלהים ביום האבל, הנחמה והזכרון הזה. אמן.

מאת: רפי אבוטבול

לאחר תקופה ארוכה קשה להעלות זכרונות מבית אבא-סבא. משחר ילדותי זוכר אני כי בית סבא שמש אכסניה, בית ועד לחכמים, לשדרים ושליחים הבאים מהארץ, לאיסוף כספים לשיבות ולחיזוק הישוב בארץ באותה תקופה. סבא אליהו ז"ל היה מבין הראשונים אשר עזב גבולות ה"מלח" ובנה את ביתו רב הממדים מחוצה לו בין שכונות ערביות.

מספרים לי שהיה מבין המתנדבים והעושים באיסוף כספים למגבית ולקרנות וקנית המניות של אוצר התישבות היהודים אשר הופצה ע"י הרצל - וויזמן.

ההשראה והחנוך הציוני הקרינה על משפחתו העניפה, בנים ובנות נכבדים ונכבדות, לאהבת ארץ ישראל, אהבה צרופה וכנה.

בכל פעולה ציונית היתה ידו בכל. אין חברה, ישיבה וקבוצה אשר לא היה מתורמיה ותומכיה העיקריים.

אשתו רבקה ז"ל יחד אתו היו בין מייסדי חברת "אם הבנים" המפורסמת, תרמה והתרימה ויסדה את הבנין הגדול והמפואר ללמוד תורה ודעת.

תושבי העיר יהודים וערבים כאחד כבדוהו והעריכוהו. החנוך אשר קיבלנו בביתו האציל עלינו על בני משפחתו הענפה לעליה לארץ. הוא זכה לעלות ולהיקבר בירושלים הבירה.

התוצאה: באותה תקופה עלתה מלכה הדודה עם בעלה אשר ושני הילדים - ראובן ומימון ז"ל. כאשר אחיהם אלישע נפטר ממחלה טפלו בעצמם ללא סוכנות ומחלקת עליה. הכל על חשבונם וביוזמתם.

ביתם בארץ היה בית מפגש לכל בני העיר המגיעים לארץ. הם סבלו סבל רב עד אשר השתמשו בארץ, וגדלו את ילדיהם אשר חונכו ברוח היהדות והציונות.

זוכרני איך בילדותי קיבלנו מכתביהם ואיך שתינו בצמא את דבריהם, בתיאוריהם על "המדינה שבדרך" ההולכת ונבנית.

יום שמחה היה לו בקראנו מכתביהם וכך הלך הקשר הזה והתהדק, במשלח ספרים ועיתונים.

מימון וראובן היקרים נפלו למען תקומת ישראל. מי לא קיבל עזרתה והדרכתה עם בואו לירושלים.